

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ
BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KYNOLOGIE – PSI PRO UŽITÍ PŘI MIMOŘÁDNÝCH
UDÁLOSTECH**

Autor práce: Veronika Hanáková, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Veronika Hanáková, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Kynologie - psi pro užití při mimořádných událostech

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Cynology – dogs for emergency situations use

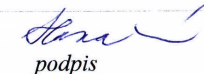
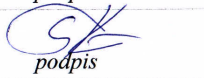
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D., 724 178 999, stepan.kavan@email.cz

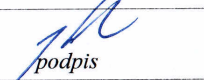
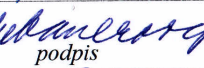

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2019

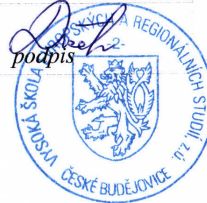
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit rozdíly mezi profesionálním a dobrovolným psovodem a posouzení plemen služebních psů. Dílčím cílem práce je zhodnotit realizaci sportovní a služební kynologie u vybraných subjektů a charakteristika problematiky využití služebních psů.

Student: Veronika Hanáková, DiS.	25.10.2019 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.	26.11.2019 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: Doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	15.12.19 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	18.12.19 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jirí Dušek, Ph.D.	18.12.2019 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....
Veronika Hanáková, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat panu Ladislavu Pozdníčkovvi za odborné konzultace a možnost provedení výzkumu.

ABSTRAKT

HANÁKOVÁ, V. *Kynologie – psi pro užití v mimořádných událostech: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 73s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: služební pes, záchranný pes, psovod, výcvik psa, plemeno psa

Tato bakalářská práce shrnuje problematiku využití psů při mimořádných událostech. Práce je zaměřena na subjekty využívající služební a záchranné psy ke své činnosti, vhodná plemena pracovních psů a definuje úlohu psovodů. Hlavním cílem je objasnit rozdíly mezi profesionálním a dobrovolným psovodem. Práce doporučuje postup pro výběr plemene, koupi štěněte a popisuje následný výcvik i absolvování kynologického atestu. Na základě provedeného experimentu, který je zařazen v závěru práce a z výsledků z něho vyplývajících, práce přináší odpověď na výzkumnou hypotézu v oblasti záchranného výcviku.

ABSTRACT

HANÁKOVÁ, V. *Cynology – dogs for emergency situations use: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. 73p.
Supervisor: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: service dog, rescue dog, handler, dog training, dog breed

This bachelor thesis summarizes the issues of using dogs in emergency situations. The thesis is focused on subjects using service and rescue dogs for their activities, suitable breeds of working dogs and defines the role of handlers. The main goal is to clarify the differences between professional and voluntary handlers. The thesis recommends the procedure for the selection of the breed, the purchase of a puppy, describes the subsequent training and requirements for passing the canine certification. Based on the performed experiment, which is included in the conclusion of the thesis and the results resulting from it, the thesis provides an answer to the research hypothesis in the field of rescue dog training.

Obsah

Úvod	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení pojmů	14
3 Kynologie	18
3.1 Plemena služebních psů.....	18
3.2 Kategorie služebních psů.....	23
4 Počátky kynologie	27
4.1 Pes ve starověku a středověku.....	27
4.2 Vznik kynologie v českých zemích.....	28
5 Subjekty využívající služební a záchranné psy	30
5.1 Policie ČR.....	30
5.2 Služba cizinecké policie	31
5.3 Obecní a městská policie	32
5.4 Celní správa ČR.....	32
5.5 Vězeňská služba ČR.....	34
5.6 Armáda ČR.....	34
5.7 Hasičský záchranný sbor ČR.....	35
5.8 Svaz záchranných brigád kynologů ČR	36
5.9 Kynologická záchranná jednotka České republiky	37
5.10 Sirius.....	38
5.11 Mezinárodní organizace záchranných psů	38
6 Výběr štěněte	39
6.1 Campbellův test.....	40

7	Výcvik psa	41
7.1	Základy teorie výcviku psa.....	42
7.2.	Základní metody výcviku v klasickém podmiňování.....	42
7.3.	Okolnosti ovlivňující výcvik psa.....	43
8	Psovod.....	45
9	Kynologický atest	47
10	PRAKTICKÁ ČÁST.....	49
10.1	Rozhovory	49
10.2	Rozdíly mezi dobrovolným a profesionálním psovodem.....	56
10.3	Modelový výcvik.....	58
	Diskuze	61
	Závěr	63
	Seznam použitých zdrojů.....	64
	Seznam zkratk.....	68
	Přílohy	69

Úvod

Téma mimořádných a krizových událostí je velmi aktuální, neboť jich v současné době neustále přibývá. K řešení těchto událostí a zároveň i k odhalování kriminality je využíváno značné množství vyspělých technologií. Technika, věcné prostředky, spolu se záchrannými a služebními psy tvoří celek, díky kterému lze zachraňovat lidské životy, zdraví či majetek.

Spojení psa a člověka se datuje již od pravěku, kdy se přidružil k lidským skupinám. Postupem času si lidé psa vycvičili ke svému prospěchu, kdy plnil úlohu hlídače, lovce, ochránce stáda a v neposlední řadě byl také přítelem. S vývojem společnosti přicházely i další možnosti využití psů a s následnou domestikací se z divokého psa stal pes domácí (*Canis lupus familiaris*).

Koncem 19. století byli psi prvně využiti v policejních službách. V dnešní době jsou psi stále využíváni k lovu, hlídání dobytka, střežení objektů a majetku, k ochraně osob a ke specializovaným akcím, jako například záchranná práce, asistenční práce, pachové práce či canisterapie. Právě díky psům lze nespočet situací řešit mnohem rychleji a efektivněji.

Osobní motivací pro sepsání bakalářské práce je vlastní zájem o kynologii jako takovou, sportovní kynologii pramenící z návštěv kynologického cvičiště i výstavních úspěchů psa plemene kontinentální buldok.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit rozdíly mezi profesionálním a dobrovolným psovodem. Dílčím cílem je posoudit služební plemena, zejména v souvislosti k jejich pracovnímu využití a navrhnout postup pro výběr plemene, koupě štěněte, zaměřit se na problematiku výcviku a objasnit kritéria kynologického atestu. Modelový výcvik komparuje práci vlastního psa se psem záchranářským, ověří výzkumnou hypotézu a přináší vlastní zjištění, co výcvik záchranářského psa obnáší. V rámci výzkumu je v praktické části této práce využita kvalitativní metoda šetření pomocí strukturovaného rozhovoru. Respondenti, kteří byli v průběhu výzkumu dotazováni, jsou odborníci s dlouholetou praxí v oblasti kynologie. Výsledky byly zpracovány komparační metodou a její závěry jsou uvedeny v druhé části bakalářské práce. Mezi metody, které byly využity pro dosažení stanovených cílů patří sběr odborných informací formou strukturovaného rozhovoru s odborníky a studium a rešerše odborné literatury. Přínosem práce je vytvoření uceleného náhledu na problematiku služební kynologie se zaměřením na ochranu obyvatelstva, spolu s informovaností laické veřejnosti a poskytnutí jednotného informačního materiálu.

Omezení bakalářské práce:

Při zpracování bakalářské práce autorka po konzultaci s vedoucím práce neřešila oblast sportovní kynologie z důvodu rozsahu bakalářské práce a tematické nejednotnosti.

V bakalářské práci je uplatněna tato metodika:

Analýza – představuje detailní popis konkrétní situace či problému. Rozkládá zkoumaný jev na menší celky, ty jsou následně předmětem dalšího výzkumu. Předpokladem je, že v každém celku existují jisté zákonitosti a systém. Cílem analýzy je poznat a pochopit tento systém, a to na základě identifikace vazeb mezi jednotlivými (rozloženými) částmi.¹ Analýza použita v této bakalářské práci přináší podrobný popis problematiky užití psů při mimořádných událostech. V teoretické části

¹ Definice pojmu analýza. [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/analýza>

byla provedena rešerše literárních, internetových a dalších odborných zdrojů a nařízení.

Experiment – (z lat. experimentia = pokus, zkouška, zkušenost) slouží k ověření a získávání empirických poznatků.² Obecně můžeme říci, že experiment je pokus, jehož cílem je potvrdit (verifikovat) či vyvrátit (falzifikovat) hypotézu, přičemž je zásadní, neupřednostňovat jednu hypotézu před druhou. Autorka provedla experiment na vlastním psovi při simulovaném výcviku, který je popsán v praktické části této práce a přináší odpověď na předchozí hypotézu.

Hypotéza – domněnka, odhad nebo tvrzení, které má vysvětlit určitý okruh jevů, pozorování či vědeckých problémů a které lze výzkumně ověřit.³ Tento předpoklad je vždy oznamovací větou, je vyjádřením názoru výzkumníka a je ho možno zamítnout či nikoliv. V této práci je hypotéza ověřena následným experimentem. Na základě stanovených cílů byla zvolena tato hypotéza: „**V simulovaném výcviku na sutinách není schopen obstát nevyčvičený pes, jehož plemeno se neřadí do plemen služebních.**“

Komparace – (z lat. comparatio = srovnání, přirovnání; odvozeno od com-par = stejný, rovný).⁴ V bakalářské práci porovnává profesionální a dobrovolné psovody za účelem stanovení jejich shodných či rozdílných znaků, zejména pak v možnostech jejich uplatnění.

Kvalitativní výzkum – standardizovaný rozhovor – slouží k získání informací, které nejsou přístupné z pouhého pozorování. Výzkumník předkládá dotazovaným tytéž předem pečlivě připravené otázky ve shodném pořadí. Výhodou je menší časová náročnost získávání i zpracování dat, možnost aplikace na početný vzorek respondentů, snazší možnost komparace a minimalizace vlivu tazatele. Kvalitativní výzkum uvádí zjištění ve slovní podobě a tyto údaje o zkoumané problematice jsou objektivně ověřitelné. Výzkumník si cení významu, snaží se porozumět zkoumané

² Definice pojmu experiment. [online]. [cit.2020-02-02]. Dostupné z [www: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Experiment](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Experiment)

³ Definice pojmu hypotéza. [online]. [cit.2020-02-02]. Dostupné z [www: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/hypoteza-hypothesa](https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/hypoteza-hypothesa)

⁴ Definice pojmu komparace. [online] [cit.2020-02-02]. Dostupné z [www: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Komparace](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Komparace)

Praktická část:

praktická část je v této práci kapitolou desátou a je rozdělena na subkapitoly, které se navzájem doplňují.

První subkapitola je věnována strukturovaným rozhovorům s odborníky z řad kynologů;

následující subkapitola praktické části má za úkol zjistit rozdíly mezi dobrovolným a profesionálním psovodem;

poslední v této bakalářské práci je subkapitola která obsahuje modelový výcvik na vlastním psovi, komparuje zjištěné výsledky a ověřuje výzkumnou hypotézu.

2 Vymezení pojmů

Tato kapitola bakalářské práce je věnována úvodu do problematiky služební kynologie. Jsou zde uvedeny základní pojmy pro lepší pochopení daného tématu.

- **Mimořádnou událostí** se podle zákona o IZS rozumí: „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“⁶

- **Krizová situace** je podle krizového zákona, definována jako: „*mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury, nebo jiná nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.*“⁷

Rozdíl mezi mimořádnou a krizovou situací je tedy patrný v tom, že mimořádná událost vzniká z klidového stavu, je definována zákonem o integrovaném záchranném systému a jsou zde přijata běžná opatření k jejímu odstranění. Nýbrž krizová situace vzniká z mimořádné události za vyhlášení krizového stavu a definuje ji zákon o krizovém řízení. K jejímu odstranění jsou přijata krizová opatření a tato situace končí ukončením krizového stavu.

- **Integrovaný záchranný systém a jeho složky** (dále jen IZS) plní primární úlohu v oblasti ochrany obyvatel státu a musí být připraven na jakoukoliv mimořádnou událost.

Pojmem se dle zákona o IZS rozumí koordinovaný postup jeho složek v přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Povolá se při přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět záchranné

⁶ ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému § 2. [online].[cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-23>

⁷ ČESKO. zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů § 2. [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z [www: https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-řízení-a-cnp-predpisy-predpisy.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D](http://www.hzscr.cz/clanek/krizove-řízení-a-cnp-predpisy-predpisy.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D)

a likvidační práce dvěma anebo více složkami IZS současně.⁸ Proto složky IZS rozdělujeme podle výše uvedeného zákona na základní a ostatní.

• **Základními složkami IZS** jsou: „*Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky.*“⁹ O těchto sborech bude v práci následně pojednáváno.

Hlavním koordinátorem a páteří integrovaného záchranného systému je Hasičský záchranný sbor ČR. Pokud tedy zasahuje více složek IZS současně, zpravidla na místě velí příslušník Hasičského záchranného sboru ČR. Ten řídí součinnost složek a koordinuje záchranné a likvidační práce. Operační a informační středisko IZS povolává potřebné síly a prostředky jednotlivých složek IZS v konkrétních lokalitách.

• **Ostatní složky IZS** můžeme definovat dle ust. § 4 zák. č. 239/2000 Sb., takto: „*Ostatními složkami IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.*“¹⁰ Abychom byli konkrétnější, tak mezi ostatní složky tedy řadíme vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, obecní policie, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

• **Záchranářská kynologie** je kynologickým oborem, jehož náplní je výcvik psovoda se psem k nalézání pohřešovaných osob v sutinách, ve volném terénu, lavinách, pod vodní hladinou apod. za využití čichových schopností psa. Psovod a pes,

⁸ ČESKO. zák. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému § 3. [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-23>

⁹ ČESKO. zák. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů § 4 odst. 1. [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-23>

¹⁰ ČESKO. Zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů § 4 odst. 2. [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-23>

vytváří nedílnou kynologickou dvojici. Při indispozici jednoho z nich se druhý stává nevyužitelným.¹¹

- **Sportovní kynologie** „*se zabývá jak výcvikem všestranných psů, tak výcvikem psů specialistů. Všestranný pes prochází výcvikem a skládá zkoušky ze třech disciplín, jimiž jsou pachové práce, poslušnost a obrana. Speciální zkoušky jsou určeny pro psy specialisty obránáře nebo pro specialisty stopaře.*“¹²

- **Služební kynologie** slouží především policii, obranným složkám, celní správě, vězeňské službě a strážcům majetku. „*Jde zejména o využití psů na identifikaci pachových stop z místa činu, vyhledávání drog, výbušnin a nástražných výbušných systémů, palných zbraní a jejich komponentů, živých i neživých osob, využití u zásahových jednotek, k detekci hořlavých látek na místech požáru a v poslední době také k vyhledávání tabáku, bankovek, zvířat, rostlin apod. Nelze opomenout využití psů k ochraně zdraví a života policistů, ale také k úspoře policejních sil a finančních prostředků, neboť činnosti psa je výrazně levnější nežli drahá technická zařízení.*“¹³

- **Služební pes** je pro účely této bakalářské práce definovaný jako pes, který slouží u bezpečnostních sborů (PČR, AČR, apod.)

- **Plemeno** značí „*skupinu psů majících společný původ, osobité, shodné a potomstvu předávané vlastnosti a exteriér. Počet zvířat uvnitř plemene musí být dostatečný k tomu, aby zabezpečil jeho další rozvoj bez příbuzenské plemenitby, nebo bez křížení s jiným plemenem. Všechna plemena vytváří člověk vzhledem ke svým potřebám.*“¹⁴
Pojem bývá často nesprávně označován jako rasa.

- **Policie České republiky** (dále jen PČR) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jejímž úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního

¹¹ Záchranářská kynologie [online]. Usar [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=221>

¹² Sportovní kynologie. ČMKU [online]. ČMKU [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/sportovni-kynologie-82>

¹³ RULC Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Vyd. 1. Praha: CanisTR, 2014. ISBN 978-80-904210-8-0. s.3

¹⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s.9

pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.¹⁵

- **Celní správa České republiky** “je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Jako orgány celní správy se zřizují Generální ředitelství cel a celní úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu.”¹⁶

- **Vězeňská služba** je ozbrojený bezpečnostní sborem, zajišťující výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody a v rozsahu stanovené tímto zákonem ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.¹⁷

- **Armáda České republiky** (dále jen AČR) je určena především k obraně státu proti vnějšímu vojenskému napadení. Vláda může povolat vojáky v činné službě k plnění úkolů PČR. Dále AČR řadíme mezi ostatní složky integrovaného záchranného systému. Je povinna vyčlenit síly a prostředky na vyžádání při odstraňování následků mimořádných a krizových situací.¹⁸

- **Horská služba** organizuje a provádí záchranné a pátrací akce v horském terénu. Vyhledává a poskytuje pomoc osobám v tísni, kterým poskytuje první pomoc a zajistí jejich přepravu do nejbližšího zdravotnického zařízení či k jejímu dopravnímu prostředku.

¹⁵ ČESKO. zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 1, § 2. [online]. [cit.2020-02-02]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

¹⁶ ČESKO. zák. č. 17/2012 Sb., o Celní správě § 1 odst. 1, 2. [online]. [cit. 03-03-020]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>

¹⁷ ČESKO. zák. č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní § 1 odst. 1,2. [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

¹⁸ KOUCKÁ, Marta a Bohumír VESELÝ. *Krizové řízení v oblasti obrany státu: učební text pro kurzy zvláštní odborné způsobilosti Ochrana obyvatelstva a krizové řízení* : modul D. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-69-3. s. 42-43

3 Kynologie

Kynologie je vědní obor zabývající se studiem psů a vším s nimi souvisejícím. Zahrnuje anatomii psů, chov, výcvik i nemoci. Slovo je odvozeno z latinského kynos (pes) a logie (věda, poznání).

Kynologii lze členit na sportovní, služební, záchranářskou, mysliveckou, kynologii v sociálních službách a na chov a výstavnictví. Tyto základní podskupiny můžeme nadále dělit na řadu dalších disciplín a činností na profesionální, dobrovolnické či laické úrovni. Kynologem tedy nemusí být pouze odborník, jako například zoolog, biolog, genetik nebo veterinární lékař, ale je jím též i chovatel a majitel, který se věnuje psím sportům.¹⁹

3.1 Plemena služebních psů

U každého plemene je stanovený standard, který definuje veškeré podstatné znaky psů daného plemene. Jednotlivé útvary si pro speciální výcvik vybírají plemena, která efektivně splní jejich specifické nároky. Nelze vysloveně říci, že některá plemena jsou pro služební účely vhodná a jiná nikoli. Přesto je několik typických představitelů, kteří jsou využíváni nejčastěji, a právě ti budou v kapitole blíže specifikováni.

Zásadní je povaha a fyzické předpoklady daného jedince. Pilířem je správná socializace, která probíhá v prvních třech měsících po narození štěněte. Pes nesmí projevovat agresivitu k lidem či psům, musí být temperamentní a se zájmem o aport, který při výcviku slouží jako motivační prostředek. Dále je však potřeba uvědomit si řadu kritérií. Malá plemena by mohla mít problémy při pohybu po sutinách. Některé situace zas vyžadují, abychom psa přenesli. Proto je tedy dobré brát v úvahu velikost psa. Pes je odolnější a tvrdší, feny bývají více oddané. U psů neřešíme problém s háráním, což je u fen doprovázeno i změnou v chování, sníženou ochotou k práci, únavou apod. Tento problém sice odpadá s pomocí kastrace, ale tím už od schopné feny nebudeme mít geneticky vhodné potomstvo. Nesmíme opomenout ani fakt, že krátkolebý pes nebude zdatný na čichové práce, ale navíc nebude schopen pracovat ve vyšších teplotách. Nakonec rozhodně musíme dbát na vazbu mezi psem a psovodem. Psovodům bude věnována jedna z následujících subkapitol této práce.

¹⁹ Pojem kynologie.[online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www: <https://www.spektrumzdravi.cz/mazlicci/kynologie-zahrnuje-chov-psu-vycvik-i-vystavy-psich-milacku>

Českomoravská kynologická unie (dále jen ČMKÚ) je kynologickou organizací a řádným členem Mezinárodní kynologické federace. V České republice zaštiťuje veškeré činnosti s kynologií společně a psy člení do následujících skupin.

Rozdělení plemen psů podle řádu ČMKÚ²⁰:

I. plemena ovčácká, pastevecká a honácká (např.: německý ovčák, malinois, saarloosův vlčák, flanderský honácký pes aj.);

II. pinčové, knírači, plemena molossoidní a švýcarští salašnickí psi (např.: dobrman, malý hladkosrstý pinč, argentinská doga, hovavart, tibetský mastif, bernský salašnický pes aj.);

III. teriéři (např.: erdelteriér, irský teriér, manchester teriér, australský teriér, český teriér aj.);

IV. jezevčáci (např.: krátkosrstý jezevčík, drsnosrstý jezevčík aj.);

V. špicové a tzv. primitivní plemena (např.: aljašský malamut, sibiřský husky, norský losí pes, islandský špic, velký a vlčí špic, thajský ridgeback aj.);

VI. honiči a barváři (např.: baset, dalmatin, švýcarští honiči aj.);

VII. ohaři (např.: německý ohař dlouhosrstý, pikardský modrý ohař, výmarský ohař, anglický setr, pointer aj.);

VIII. slídiči, retrieveři a vodní psi (např.: zlatý retrívr, labradorský retrívr, americký kokršpaněl, anglický kokršpaněl aj.);

IX. plemena společenská (např.: bišonek, lvíček, velký pudl, tibetský španěl, čivava, mops aj.);

X. chrti (např.: irský vlkodav, italský chrtík, vipet, barzoj aj.);

N – FCI neuznaná plemena (např.: louisianský leopardí pes, americký buldok aj.).

²⁰ Rozdělení plemen. [online]. ČMKU. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www: <https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159&zobraz=16>

Německý ovčák

Poměrně mladé plemeno, které bylo ustáleno až na přelomu 19. a 20. století. Hlavní zásluhu na jeho vzniku má rotmistr Max von Stephanitz, který dokázal s pomocí dalších chovatelů vytvořit toto nejrozšířenější plemeno na světě.²¹

Německý ovčák je pes střední velikosti, který vyniká svou všestranností a u nás i ve světě je nejuznávanějším služebním plemenem. Je velmi přizpůsobivý a vcelku rychle si zvyká na nového pána. Tato vlastnost byla ohromnou výhodou u armádních psů, kde se psovodi velmi často střídali. Toto plemeno je odolné, silné, odvážné, obratné a inteligentní. Před rokem 1989 bylo toto plemeno v ČSSR to jediné, které se využívalo pro vodící psy. Německý ovčák je psychicky i fyzicky velmi aktivní pes a od svého pána vyžaduje mnoho pozornosti.²² Mínusem u tohoto plemene je dysplazie kyčelního kloubu, na kterou díky zkosené zádi často trpí.

Belgický ovčák (Malinois)

Zástupce tohoto plemene byl před rokem 1891 pracovním psem sedláků a ovčáků. Belgický ovčák je temperamentní, rychlý, inteligentní, ostražitý a velmi vytrvalý. Má veškeré předpoklady pro to, aby se stal psem hlídacím, ovčáckým a služebním. Je velmi vhodný na agility a pro výcvik jakkoli zaměřený. Díky jeho perfektnímu čichu zejména k záchranným pracem. Našel uplatnění v mnoha armádách včetně Armády České republiky. Belgický ovčák je citlivý a upnutý na jednoho pána. Je ideálním rodinným psem, díky své lásce k dětem a respektu k veškerým členům rodiny. Při výcviku je třeba diametrálně rozdílného a citlivějšího přístupu než jaký vyžaduje Německý ovčák.²³

Rotvajler

Majestátný pes překypující silou, který se jako služební pes uplatňuje především jako obranář. Je robustní, ovladatelný, vytrvalý sebejistý a nelekavý. Je značně samostatný, poslušný a ochotný k práci.²⁴ *Rotvajler je považován za jedno z nejstarších plemen*

²¹ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN a kolektiv, ed. *Policijní kynologie*. Liptovský Mikuláš: TELEM K&M, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. s. 354

²² TAYLOR, David, *Velká kniha o psech*, Vyd. 3., Bratislava: Gemini, 1993. ISBN 80-7161-013-5. s. 148

²³ Plemeno. [online]. [cit.2020-03-03]. Dostupné z www: <https://www.webfordog.cz/atlas-psu/belgicky-ovcak/>

²⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s.26-27

psů. Jeho původ sahá až do doby antického Říma. Tito psi se používali k pasení a pohánění stád. Táhli s římskými legiemi přes Alpy, chránili lidi a poháněli jejich stáda. V oblasti kolem Rottweilu se tito psi setkali a zkřížili s místními psy. Hlavním úkolem vzniklého plemene bylo pohánění a střežení stád dobytka a obrana pána a jeho majetku. Podle starého říšského města Rottweilu dostalo plemeno jméno: rottweilský řeznický pes. Když byla počátkem 20. století hledána plemena psů vhodná pro policii, byl také vyzkoušen rotvajler. Velmi rychle se ukázalo, že rotvajler je vynikající také pro policejní účely. Proto byl v roce 1910 oficiálně uznán jako policejní plemeno. Chovatelé rotvajlerů usilují o psa překypujícího silou, černého s červenohnědými jasně ohraničenými znaky, který přes svoji celkovou mohutnost nepostrádá ušlechtilosti a je mimořádně vhodný jako společenský, záchrannářský, služební a pracovní pes. Je klidný, velmi oddaný, poslušný, ovladatelný a pracovitý. Jeho zjev prozrazuje přirozenost povahy; chování je sebevědomé, nebojácné a pevných nervů.²⁵

Dobrman

Dobrman je jediné německé plemeno, nesoucí jméno, které svého tvůrce a prvního chovatele, Friedricha Louise Dobermanna, který byl výběřčí daní, správcem rasovny, městským odchytačem psů se zákonným právem odchytit všechny volně pobíhající psy. K chovu vybíral z tohoto zdroje zvláště ostré psy. F. L. Dobermann vyšlechtil plemeno v 70. letech devatenáctého století. Často se dobrman používal jako hlídací a policejní pes. Jeho značné využívání v policejních službách tehdy vedlo k přezdívce "četnický pes". Byl rovněž používán k lovu větších zvířecích škůdců. Pro uvedené přednosti byl dobrman už na počátku dvacátého století oficiálně uznán jako policejní plemeno. Dobrman má být středně velký, silný a svalnatý pes s elegantní a ušlechtilou linií. Je vhodný jako společenský, obranný a pracovní pes a také jako pes rodinný. Založením je dobrman přátelský a klidný, své rodině oddaný. Je žádoucí střední temperament a ostrost. Je vyžadován střední práh dráždivosti a dobrý kontakt s majitelem. Dobrman je dobře ovladatelný a s chutí pracuje. Měl by mít dobré pracovní schopnosti, odvahu a tvrdost. Zejména je vyžadováno sebevědomí a neohroženost, rovněž ostražitost a přízpůsobivost sociálnímu prostředí.²⁶ Citově je

²⁵ Rotvajler. [online].ČMKU.[cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www: https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/164](https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/164)

²⁶ Dobrman. [online].ČMKU.[cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www:https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/160](https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/160)

vázán na svého majitele a špatně snáší delší odloučení. Je tak žádoucí, aby u služebního psa nedocházelo ke střídání psovodů. Nehodí se k celoročnímu pobytu v kotci, protože jeho srst bez podsady ho nedostatečně chrání před chladem. Toto plemeno vyžaduje výrazné duševní i fyzické vyžití a důslednou výchovu. Jedním z nejaktuálnějších zdravotních problémů dobrmanů je onemocnění srdce, tzv. dilatační kardiomyopatie, které se pro ně stává osudným.

Labradorský retrív

Nejedná se staré plemeno, jeho chovatelský klub byl založen v roce 1916 a organizace Yellow Labrador Club byla založena v roce 1925. Povahou je vyrovnaný a velmi činorodý. Má vynikající čichové schopnosti a je velkým milovníkem vody. Labradorský retrív je inteligentní, přizpůsobivý, horlivý a poslušný, se silnou snahou zavděčit se. Má laskavou a přívětivou povahu, bez stopy agresivity nebo nepřiměřené plachosti.²⁷ Je závislý na svém majiteli a na lidech vůbec, proto se nehodí na držení v kotci. Uplatňuje se v myslivosti, jako záchranář, při vyhledávání drog a výbušnin, v canisterapii. Je také výborným asistenčním psem. Nejčastěji je vyhledáván jako společník a rodinný pes. Mezi jejich neduhy patří problémy s kloubním aparátem a velký apetit, který bývá příčinou časté nadváhy.

Knírač velký

Velký knírač byl vyšlechtěn v Německu jako pracovní pes a je nejmladším a největším zástupcem kníračů. Původně měl za úkol nahánět a hlídat dobytek a střežit lidi, zvířata a majetek v soukromí i v průmyslu. Od roku 1913 je toto plemeno vedeno v plemenné knize a v roce 1925 bylo uznáno služebním plemenem.²⁸ Povahou je to pes veselý, všestranný a oddaný své rodině. V případě, že není dostatečně zaměstnaný, může docházet k separační úzkosti a poté dokáže být destruktivní. Je učenlivý, proto se hodí na řadu psích sportů. Jeho srst vyžaduje pročešávání a až 4x ročně trimování.

Erdelteriér

Erdelteriér pochází z Velké Británie a původně se využíval jako lovecký pes, zejména k lovu vyder. V 1. světové válce patřil k prvním psům, které využívala britská armáda.

²⁷ Labrador. [online]. ČMKU. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z [www:https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/139](https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/139)

²⁸ Knírač [online]. ČMKU. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www:https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/222](https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/222)

Jako stopař a obranář se osvědčil také v policejní službě. Je velmi temperamentní, houževnatý a inteligentní. Jeho lovecké instinkty přetrvávají, proto se těžko spřátelí s domácími mazlíčky, jako jsou ptáci a hlodavci. Nezřídka má sklony také k napadání psů stejného pohlaví. Je silně závislý na své smečce, proto není vhodný na venkovní ustájení. Jeho srst vyžaduje minimálně dvakrát do roka trimování, jinak se Erdelteriér řadí k odolným a nenáročným plemenům.²⁹

3.2 Kategorie služebních psů

Podle účelu, ke kterému se služební psi využívají, se kynologické činnosti dělí na základní a speciální. Mezi základní řadíme práce s hlídkovými, pátracími a strážními psy, které jsou následně popsány.³⁰

- Hlídkový obranný pes

Tito psi se nejčastěji využívají k zajištění bezpečnosti svého psovoda a k preventivní činnosti v ochraně veřejného pořádku. Uplatnění nachází při průzkumu terénu a v rámci kontrolních činností na tržištích, exekucích či při kontrolách zaměřených na nelegální zaměstnanost. Od roku 2017 se u Celní správy ČR využívají také ke kontrole hazardu. Jako donucovací prostředek slouží ve službách PČR. S hlídkovým psem má psovod nepřetržitý kontakt a pes případná nebezpečí značí již gesty a chováním.

- Pátrací (výjezdový) pes

Jedním z využití pátracích psů je vyhledávání a sledování pachové stopy při různých pátracích akcích po hledaných a pohřešovaných osobách nebo při výjezdech na místa činu. Pro tuto práci jsou vybíráni psi, kteří prokázali, že jsou schopni soustředění se na úkol po dobu několika hodin.

- Strážní pes

Pes svou činnost na stanovišti vykonává samostatně, psovod na něho v daných časových intervalech chodí pouze dohlížet a je psem upozorňován štěkáním. Může se

²⁹ Erdelteriér. [online].*PesWeb*. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www: https://www.pesweb.cz/cz/erdelterier](https://www.pesweb.cz/cz/erdelterier)

³⁰ Policie České republiky[online]. © 2020 Policie ČR. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www: https://www.policie.cz/clanek/sprava-zapadoceskeho-kraje-akce-a-projekty-sluzebni-kynologie.aspx](https://www.policie.cz/clanek/sprava-zapadoceskeho-kraje-akce-a-projekty-sluzebni-kynologie.aspx)

pohybovat na volno v ohraničeném prostoru nebo na pohyblivém či pevném stanovišti. Nejčastěji svoji úlohu plní při střežení objektů.

V následujících speciálních kategoriích působí tzv. psi specialisté. Jsou to psi, jejichž výcvik a služba jsou zaměřeny na konkrétní činnost.³¹

- Drogy

Služební psi v této kategorii jsou nasazeni zpravidla na letištích s mezinárodním provozem k přímé kontrole osob, zavazadel či zboží. Jsou vycvičeni k vyhledávání drog a kontrolují dopravní prostředky, kontejnery, sklady a různé objekty včetně nasazování v rámci domácích prohlídek.

S výcvikem těchto psů se traduje smyšlená pověra, dle níž hledající psi jsou sami na drogách závislí. V žádném případě toto neplatí a psi pracují za pamlsků nebo oblíbenou hračku.

- Tabák

Psi jsou zde cvičeni na větší objemová množství cigaret a tabáku. Uplatňují se v kontrole dopravních prostředků a kontejnerů. Dále při kontrole tržišť a domovních prohlídkách v rámci součinnosti s Policií ČR. Vycvičen byl také pes pro práci ve výškách za pomoci speciální zvedací plošiny. Například pro kontrolu střešních částí autobusů.

- Zbraně a munice

Jedná se o kombinovaný výcvik. Psi identifikují zbraně i drogy. Jsou cvičeni na veškeré druhy u nás dostupných dlouhých i krátkých zbraní či jejich částí, včetně střeliva.

- CITES

Tzv. pachování služebních psů se využívá pro přenos pachu zvířat pachových konzerv. Do sterilní sklenice je vložen materiál s pachem jednotlivých živočišných druhů. Tento materiál Celní správa získává díky spolupráci se zoologickými zahradami. Pes

³¹ Kategorie služebních psů [online]. Celní správa České republiky. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/Vycvikove+zar%C3%ADzen%C3%AD+sluzebn%C3%AD+kynologie+Celn%C3%AD+spravy+CR+Heřmanice.pdf#search=Kategorie%20sluzebnich%20psů

následně identifikuje škálu živočišných druhů v živém i neživém stavu včetně jejich částí, tzv. trofejí (viz Obr. 1). Tato kategorie je určena především pro letiště s mezinárodním provozem.

Obr. 1 - Pes se zabaveným nálezem od pašeráků³²

- Líh a alkohol

Na základě tzv. metanolové aféry v ČR, kdy na následky otravy metanolem zemřelo 50 osob, vznikla tato kategorie. Psi kontrolují tržiště, kamenné obchody a sklady.

- Bankovky

Psi z této kategorie jsou převážně využíváni na pražském Letišti Václava Havla v Praze. Dále také při domovních prohlídkách v součinnosti PČR. V roce 2017 došlo k rozšíření této kategorie na další dvě mezinárodní letiště.

Zajímavostí je, že psi, kteří jsou schopni detekovat určitý druh bankovek (u nás jsou trénováni na české koruny, dolary a eura), jsou v praxi zpravidla schopni rozpoznat také bankovky ostatních měn. Především je to tím, že na celém světě jsou pouze dvě firmy s licencí na speciální barviva pro tisk bankovek. Právě barvivo patří mezi složky, které pes díky čichovým schopnostem zaznamená a dokáže tedy vyhledat

³² Nález psa. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/hana-b-hme-afrikti-paseraci-maji-z-ceskych-psu-strach](https://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/hana-b-hme-afrikti-paseraci-maji-z-ceskych-psu-strach)

i měnu, se kterou se doposud nesetkal. Nezřídka se stává, že psí specialista na vyhledávání drog, označí větší množství bankovek. To je způsobeno tím, že řada bankovek přišla do styku s drogami. V Británii v roce 2016 zavedli plastové pětilibry a uživatelé kokainu si záhy postěžovali, že jejich oblíbená pomůcka je po změně materiálu příliš ostrá a nedá se nadále využívat pro konzumaci drog.³³

- Záchranný pes

Záchranný pes je cvičen především za účelem záchrany lidských životů. Je nasazován například při zemětřesení, zřícení budov, při pátrání po pohřešovaných osobách či v případě průmyslových katastrof. Úkolem záchranných psů a psů je práce v sutinách, kde hledají osoby v troskách budov či po sesuvu půdy. Dále plošné vyhledávání, které probíhá v lesních nebo špatně přístupných terénech. Psi jsou cvičeni také na vodní práce, mezi které patří vyhledání utonulé osoby nebo přivlečení plováku či člunu k osobě tonoucí. Záchranný pes dokáže označovat předměty, které hledané osobě upadly a následně hledanou osobu vyhledá. Jsou schopni mantrailingu (hledání individuálního pachu člověka), hledání kadaveru (neboli mrtvého pachu) a hledání živých nebo mrtvých osob či předmětů s lidským pachem pod sněhem. Záchranní psi, kteří nepatří pod horskou službu, mohou předměty a osoby vyhledávat pouze pod sněhovou pokrývkou, nikoli v lavinách. Psůvodi se se svými psy mohou dle svého uvážení zaměřit na více kategorií.³⁴

³³ Barva na tisk [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupé z www: <https://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/archiv/archiv-2017/v-hermanicich-vycvicili-dalsi-dva-psy-na-vyhledavani-bankovek.html>

³⁴ SOUKUPOVÁ, Iveta. *Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách*. Nový Bydžov: QTest, 2013. ISBN 978-80-260-5627-0. s.11

4 Počátky kynologie

Vztahy mezi člověkem a psem jsou z dob tak dávných, že je nelze přesně datovat. Patrně již s jistotou nezjistíme, kdy se prvně člověk se psem setkal. Když se člověk zmocnil mláděte nějakého divokého zvířete a neměl-li zrovna hlad, nechal si jej pro své potěšení a zejména pro radost svých dětí. Původní zdomácnělý pes byl pravděpodobně podobný vlku a živil se zdechlinami.³⁵ Pes posloužil jako společník a v době nedostatku také jako zdroj potravy. Člověk však brzy přišel na to, že hodnota psa jako pomocníka při lovu je podstatnější. Pes se stal nejstarším domácím zvířetem a po útočném noži zároveň tou nejstarší dosud používanou zbraní.

4.1 Pes ve starověku a středověku

Je velmi pravděpodobné, že tím prvním člověkem, který pro svou potřebu používal psa, byl lovec. Schopnosti psa pro něho byly velkým přínosem, proto ho posléze ocenil i jako ochránce obydlí, majetku nebo v pastevectví.

„Najstaršie záznamy o pravdepodobne prvom „služobnom“ využití psov v prospech človeka a na ochranu jeho society, v ktorej sa pohyboval, pochádzajú z historickej epochy spred 6 000 až 5 000 rokov pred Kristom – z obdobia faraónov. Starí Egypťania na freskách hrobiek, okrem štíhlych chrtov a poľovníckych psov, výtvarne znázornili aj ovčiarske psy strážiace stáda.“³⁶

Pro své vlastnosti a užitečnost byli psi uctíváni i mezi starověkými národy. Peršané, Egypťané, Inkové, Řekové, Indové a další, mu dokonce přisuzovali nadpozemskou sílu. Lidé ve starověku a středověku zase věřili tomu, že psí sliny dokáží léčit.

Následně kultura Blízkého východu v Bibli i Koránu postavení psa ve společnosti degraduje a slovo *pes* značí nadávku, navíc prý nebude přijat do ráje. Pozdější církevní spisy však vyzdvihují vlastnosti psů, jejich věrnost a oddanost a řada svatých byla se psím doprovodem vyobrazena.

³⁵ TAYLOR, David, *Váš pes - Všestranný průvodce pro chovatele psů: péče o psy, o jejich zdraví a chování*, Průdy, 1992. ISBN 80-85355-05-1, s. 6

³⁶ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN a kolektiv, ed. *Policajná kynológia*. Liptovský Mikuláš: TELEM K&M, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8, s.15

Za dob Přemyslovců u nás největší počty loveckých psů vlastnili feudálové, kteří na ně byli náležitě pyšní. Dámy preferovaly malé psíky tzv. rukávníky. Za renesance se psi nacházeli dokonce i v ložnicích šlechty.

4.2 Vznik kynologie v českých zemích

Stejně jako v jiných zemích i počátky naší kynologie byly nejvíce spjaty s lovem zvěře. Karel IV. měl na Karlštejně velký psinec s cíleným chovem loveckých psů. V průběhu 16. – 19. století bylo naše území vyhledávaným loveckým místem rakousko-uherské monarchie a tomu odpovídala i úroveň chovaných psů. Lovečtí psi z českých zemí nesli tu nejlepší pověst a byli vysoce ceněni.³⁷

Své místo psi našli také v armádě, kde byli užíváni k strážní službě či na vyhledávání zraněných nebo mrtvých vojáků na bojištích.

Nejvíce poznatků z dávného použití psů jako útočného či obranného prostředku, pochází z bojišť Římanů, Řeků, Egyptanů a zemí přední Asie. Šlo o ničení živé síly protivníka, čímž se rozumí lidí a koní. Naháněli hrůzu a ztráty způsobovala nejen síla čelistí, ale i nesené hořící pochodně či postroj s dlouhými bodci. Řekové ničící nepřátelskou jízdu krmili své psy koňským masem, před bojem je nechali vytrávit a následně načichat koňské krve. S příchodem nových zbraní se měnil způsob boje a proto ve středověku používání válečných psů zaniklo. Na přelomu 19. a 20. století přinesl I. P. Pavlov – teorie vyšší nervové činnosti a K. Lorenz – teorie přirozeného a naučeného chování, nové poznatky o chování psů. Výcvik se díky nim zdokonalil, možnosti využití psů se rozšířily a ve značné míře se zaváděli policejní psi.³⁸

Ti však neměli cestu do četnické služby jednoduchou. Roku 1851 byla vydaná metodická příručka zabývající se chováním a vystupováním četníků na veřejnosti. Nesla název Poučení o službě pro zemské četnictvo a mimo jiné zakazovala vodit s sebou psy. V sousedním Německu se přitom chovem psů a jejich výcvikem pro policejní účely zabývají již od počátku 18. století. Až smutná statistika smrtících útoků, které četníky ve službě provázely, přinesla doporučení na použití cvičených psů

³⁷ RULC Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Vyd. 1. Praha: CanisTR. ISBN 978-80-904210-8-0. s.25

³⁸ RŮŽIČKA, Josef. *Pes k obraně osob a ochraně majetku, aneb, Člověče, neboj se, máš-li psa!: rady pro profesionály i všechny majitele psů služebních i neslužebních plemen, jak se nebát o majetek a svoji bezpečnost*. České Budějovice: Dona, 1996. ISBN 80-85463-76-8, s.6

i u nás. Bylo totiž zřejmé, že díky jejich přítomnosti by k řadě napadení vůbec nedošlo.

Tím, kdo se významně zasloužil o začlenění psů do služby, byl rakouský vyšetřující soudce dr. Hans Gross. Zakladatel rakouské kriminalistické školy a profesor trestního práva na německé univerzitě v Praze a ve Štýrském Hradci ve své knize Příručka pro vyšetřující soudce publikované roku 1895 popisuje, jak potřebný by byl pro četníka doprovod dobře vycvičeného psa. Také zdůraznil zásadní úkoly četnického psa, ke kterým řadil ochranu četníka bdělostí, donášení zpráv a hledání osob nebo předmětů.³⁹

Další osobností byl nadporučík Theodor Rotter, který počátkem roku 1909 koupil první dva ovčácké psy jménem Vlk a Vlčka (viz Obr. 2). Pořídil je ve světoznámém Fuchsově psinci ve vile „Svět zvířat“ v Praze – Nad Klamovkou. Oba se zařadili do služby velice snadno a rychle a zajistili mnoho následovníků. Rotter se později sám věnoval výcviku v psinci pro policejní psy, který nechal vybudovat ve dvoře četnických kasáren v Kladně.⁴⁰

Obr. 2 - Fena Vlčka, jeden z prvních četnických psů v Čechách⁴¹

³⁹RULC Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Vyd. 1. Praha: CanisTR, 2014, ISBN 978-80-904210-8-0 s. 27-29

⁴⁰ Tamtéž, s. 31

⁴¹ Tamtéž, s. 34

5 Subjekty využívající služební a záchranné psy

Následující subkapitoly pojednávají o služebních činnostech profesionálních psovodů se psy v jednotlivých sborech a složkách. Jejich práce s sebou nese určitá specifika.

5.1 Policie ČR

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož činnost upravuje zákon č. 273/2008 Sb.⁴², o Policii České republiky. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.⁴³

Služební kynologie u Policie České republiky se pyšní dlouholetou tradicí a je to právě ona, která využívá ve svých řadách služebních psů nejvíce. Dříve byli psi kupováni od civilních chovatelů, posléze založila chov vlastní. Většinou jde o psy všestranné, které dělíme na hlídkové a výjezdové. Hlídkový pes působí převážně ve velkých městech a je PČR nasazován při sportovních zápasech a akcích s velkým počtem lidí, při demonstracích či výtržnostech. Výjezdový pes (dříve nazýván pátrací) vyjíždí spolu s psovodem na místa trestných činů (do místa vraždy, přepadení, vloupání at' už do domů či aut) a jejich úkolem je vystopovat podezřelou osobu.

Jako „policejní“ a ryze na kriminalistické účely byli poprvé označeni psi v Belgickém Gente roku 1900.⁴⁴

„V současné době je u PČR využíváno celkem 714 služebních psů s platnou kategorií použití. U krajských ředitelství policie a útvarů s celostátní působností je v současné době zařazeno do výkonu služby 413 psů hlídkových, výjezdových

⁴² ČESKO. zák. č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. [online]. [cit.2020-02-02]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁴³ POLICIE ČR. [online]. *Policie České republiky*. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 2020-03-02]. Dostupé z www: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

⁴⁴ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN a kolektiv, ed. *Policajná kynológia*. Liptovský Mikuláš: TELEM K&M, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8, s.18

*a strážních a 278 psů specialistů. Psovodi se služebními psy jsou zařazeni na oddělení služební kynologie u všech krajských ředitelství policie, službě cizinecké policie, ochranné službě. Služební kynologie u krajských ředitelství jsou organizačně začleněna pod odbory pořádkové policie krajských ředitelství. Na oddělení služební kynologie jsou zařazeni psovodi specialisté, kteří provádějí na daném území výkon služby se služebními psy specialisty na detekci omamných a psychotropních látek, detekci výbušnin, detekci akcelerantů, detekci zbraní a jejich částí, detekci lidských částí a ostatků a se specialisty na metodu pachové identifikace a od 1.1.2009 i psovodi skupin základních kynologických činností, kteří s pátracími psy provádějí všechny potřebné činnosti dle požadavků útvarů počínaje prací na místě trestného činu a v jeho okolí, přes vyžádání na zákroky při signálech k ochraně objektů a narušení veřejného pořádku až k plánovanému výkonu služby a k preventivní činnosti v místech možnosti páchaní trestných činů“.*⁴⁵

Nejvyhlášenější z výcvikových středisek služebních psů, které se zaměřuje na klasickou a speciální kynologii sídlí v Býchorech, kde ročně prochází okolo 150 psovodů a 200 psů.

5.2 Služba cizinecké policie

*„Služba cizinecké policie je vysoce specializovanou složkou Policie České republiky, která plní úkoly související s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb.⁴⁶, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů, plněním úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešení trestné činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností.“*⁴⁷

⁴⁵ Policejní kynologie. [online]. *Policie České republiky*. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D](https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D)

⁴⁶ ČESKO. zák. č. 326/1999 Sb. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=326&r=1999](https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=326&r=1999)

⁴⁷ Služba cizinecké policie. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx](https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx)

Služebních psů využívá jako podporu výkonu činností své služby, převážně při kontrolách oprávněnosti pohybu cizinců v schengenském prostoru, při kontrolách pobytu cizinců a kontrolách plnění povinností ubytovatelů, při kontrolách na odhalování neoprávněného zaměstnávání cizinců, při pátrání po osobách, které nespĺňují podmínky pro pobyt na území ČR, či je splňovat přestaly a dále také při eskortní činnosti.⁴⁸

5.3 Obecní a městská policie

Obecní policie v České republice je orgánem obce, zabezpečujícím místní záležitosti veřejného pořádku v rámci své působnosti a plní další úkoly stanovené zákonem. Její postavení vymezuje zákon č. 553/1991 Sb.⁴⁹, o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. V obci, která je městem, se obecní policie nazývá policií městskou.

Strážník obecní (městské) policie se od příslušníka policie ČR především liší tím, že strážník je v poměru zaměstnaneckém a příslušník v poměru služebním. Pes po boku městského strážníka budí respekt, a proto je využíván proti páchání trestné činnosti i jako donucovací prostředek. Psi jsou zapotřebí při sportovních utkáních, kde se vyskytují agresivní fanoušci, při demonstracích, při kterých dochází i k ničení veřejného majetku, kontrolují nádraží, nepřehledný terén, parky a jiné problémové objekty. Zapojují se také v rámci spolupráce s PČR do hledání pohřešovaných osob.

5.4 Celní správa ČR

Celní správa České republiky vybírá cla, daně, zajišťuje některé bezpečnostní úkoly a kontroluje dodržování různých povinností. Je zřízena Zákonem č. 12/2012 o Celní správě České republiky.⁵⁰

Výcvikem služebních psů od roku 1972. Na počátku šlo o protidrogovou oblast, tedy výcvik psů k vyhledávání omamných a psychotropních látek. K dosažení lepších výsledků se postupně přidávaly další kategorie služebních psů. Specialisté na

⁴⁸ Užití psů. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D](https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D)

⁴⁹ ČESKO. zák. č. 553/1991 Sb., zákon o obecní policii. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: http://zakony-online.cz/?s87&q87=all](http://zakony-online.cz/?s87&q87=all)

⁵⁰ Celní správa. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx](https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx)

vyhledávání tabákových výrobků, bankovek, výbušnin, zbraní a střeliva, lihu a produktů s obsahem alkoholu. Díky schopnosti rozpoznat živočichy i produkty z nich vyrobené, chráněné tzv. Washingtonskou konvencí (Úmluva CITES), se tito psi značně podílejí na ochraně ohrožených druhů volně žijících živočichů. V neposlední řadě zajišťují bezpečnost příslušníků Celní správy při kontrolách stánkového prodeje, hazardu a nelegální zaměstnanosti a při exekucích.⁵¹

Přehled vzniku jednotlivých kategorií:

1972 – vyhledávání drog

1990 – obranní psi

1999 – vyhledávání cigaret a tabákových výrobků

2005 – vyhledávání vybraných exemplářů CITES a živočišných produktů

2006 – vyhledávání výbušnin

2007 – vyhledávání zbraní a střeliva

2010 – anabolika – pouze experimentálně

2012 – tabák: práce na výškové plošině

2013 – líh a produkty s obsahem alkoholu

2013 – bankovky

Celní správa ČR je specifická svým kombinovaným výcvikem. V současné době se kombinují tyto kategorie:

- a) drogy x zbraně, střelivo
- b) drogy x CITES
- c) tabák x všestranný výcvik

Naše Celní správa byla v Evropě jednou z prvních, která vycvičila a začlenila do služby psy schopné detekovat tabákové produkty a ohrožené druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

⁵¹ Celní správa.[online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/Výcvikové+zař%C3%ADzen%C3%AD+služebn%C3%AD+kynologie+Celn%C3%AD+správy+ČR+Heřmanice.pdf#search=služebn%C3%AD%20pes>

5.5 Vězeňská služba ČR

Vězeňská služba České republiky (dále jen VS ČR) je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který zajišťuje výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody. Jejím úkolem je také ochrana pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví, správě soudů, při činnostech státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Činnost VS ČR se řídí podle zákona č. 555/1992 Sb., který byl změněn zákonem č. 157/2013 Sb.⁵²

Od 50. let byli psi využíváni v nápravně výchovných zařízeních při transportu eskortovaných osob, plnili úkoly střežení, hlídkovou službu spolu s vyhledáváním a zadržením prchajících vězňů. Díky reorganizaci roku 1991 nápravně výchovná zařízení zanikla a nahradila je Vězeňská služba. V České republice je celkem 35 věznic, v nichž služební pes slouží jako preventivní a donucovací prostředek, který je též specialistou na pachové práce.⁵³

Pro účely vězeňské služby byli původně preferováni psi s cholericou povahou, u kterých poslušnost nebyla stěžejní. Ze zadrženého se zpravidla strhli. S rokem 1989 prudce vzrostlo užívání omamných a psychotropních látek mezi odsouzenými a proto služební kynologie VS začlenila psy na vyhledávání drog. V historii vězeňské služby působili i specialisté na vyhledávání výbušnin. Byli však využiti minimálně, proto jejich činnost roku 2006 skončila. VS je druhým sborem, ve kterém se služební psi nejvíce využívají.

5.6 Armáda ČR

„Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky, které dále tvoří Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Vrchním velitelem ozbrojených sil je prezident republiky Miloš Zeman. Hlavním posláním ozbrojených sil České republiky je a vždy bude co nejefektivnější a nejlepší zabezpečení obrany území České republiky s využitím zásad kolektivní obrany dle článku 5 Washingtonské úmluvy, NATO.“⁵⁴

⁵² ČESKO. zák. č. 157/2013 Sb., zákon o vězeňské službě. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2019/08/555_1992_platne_zneni.pdf](http://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2019/08/555_1992_platne_zneni.pdf)

⁵³ Vězeňská služba ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/novinky/sluzebni-kynologie/](http://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/novinky/sluzebni-kynologie/)

⁵⁴ Armáda ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=5090](http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=5090)

Pes pro armádní službu prochází náročným výcvikem, díky kterému je později schopen v mnoha situacích zachránit vojákům život. Rychleji vypátrá ukryté osoby, drogy, zbraně, miny a nastražené výbušniny. Psi střeží kromě jiných určených objektů také ty, u kterých hrozí riziko ekologické katastrofy v případě teroristického útoku. Psi střeží městské aglomerace, letiště, železniční uzly, velké dálniční křižovatky či hranice státu. Jsou také účinným prostředkem v jednotkách mírových sil, v patrolách v narázníkových pásmech mezi zneprátenými stranami, při záchranných akcích v případě živelní pohromy nebo průmyslových a dopravních haváriích. Spolu s psovody musejí být schopni vyhledat zasypané, zbloudilé a zraněné osoby. Dále jsou součástí bezpečnostních opatření na významných akcích jako např. MMF, NATO apod.⁵⁵

Úkoly Armády České republiky stanovuje zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky⁵⁶. Počtem služebních psů zaujímá AČR mezi sbory třetí pozici. Psi u nás nedostávají hodnost a nejsou považováni za vojáka, jako tomu je například v USA. Nenajdeme zde pouze ovčáky, ale i ostatní plemena včetně velkého knírače či nejrůznějších kříženců. Na rozdíl od PČR nedisponuje AČR vlastní chovatelskou stanicí a psi jsou kupováni od běžných chovatelů, u kterých se odběr provádí zpravidla až ve stáří jednoho roku. Tehdy se již daří přesněji posoudit povaha a kondice psa.

„Je paradoxem, že technika vytlačila psy ze středověkých armád, ale novodobé, dokonale technicky vybavené armády psy znovu zavedly a ještě dlouho je budou používat.“⁵⁷

5.7 Hasičský záchranný sbor ČR

HZS ČR je jednotným bezpečnostním sborem, jehož úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata i majetek před požáry, mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Plní a organizuje úkoly požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému,

⁵⁵ RULC Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Vyd. 1. Praha: CanisTR, 2014. ISBN 978-80-904210-8-0. s.62

⁵⁶ ČESKO. zák. č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. [online]. [cit.2020-03-03]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>

⁵⁷ RŮŽIČKA, Josef. *Pes k obraně osob a ochraně majetku, aneb, Člověče, neboj se, máš-li psa!: rady pro profesionály i všechny majitele psů služebních i neslužebních plemen, jak se nebát o majetek a svoji bezpečnost*. České Budějovice: Dona, 1996. ISBN 80-85463-76-8. s.6

krizového řízení a dalších úkolů, v rozsahu a za podmínek stanovených právními předpisy a tím se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky. Činnost HZS ČR se řídí dle zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.⁵⁸ Ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí organizuje HZS ČR přijímání humanitární pomoci poskytované České republice ze zahraničí. Do roku 2008 profesionální hasiči nedisponovali služebními psy, ani kynology a využívali pouze psovody z jiných organizací.⁵⁹

„Úkolem psa na místě požáru není v žádném případě vyhledání ohniska. Jeho úkolem je pouze zjištění míst, odkud jsou pak odebrány vzorky k dalšímu zkoumání. Pes na místě nesupluje vyšetřovatele, ale je nástrojem, který vyšetřovateli poskytne informace, které může, ale také nemusí vzít v úvahu při stanovení příčiny vzniku požáru.“⁶⁰

Předchozí subkapitoly pojednávaly o služebních činnostech profesionálních psovodů se psy v jednotlivých sborech a složkách, jejichž práce s sebou nese určitá specifika. Následující subkapitoly jsou zaměřeny na organizace, jejichž členy jsou dobrovolní psovodi. Dobrovolných organizací je v České republice několik. Jejich činnost a zaměření psů se od sebe příliš neliší, proto pro účely práce byly vybrány následující:

5.8 Svaz záchranných brigád kynologů ČR

Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, Horská služba, Červený kříž a další organizace podobného zaměření, úzce spolupracují se Svazem záchranných brigád kynologů ČR. SZBK ČR patří mezi nejpočetnější organizace zabývající se výcvikem a aktivním využitím záchranných psů.

Roku 1990 byla ustanovena samostatná záchranářská organizace – Svaz česko-moravsko-slezských záchranných brigád kynologů, který byl následně na dalším sjezdu přejmenován na Svaz záchranných brigád kynologů České republiky. Svaz je rozdělen do 14 regionálních brigád, rozložením totožných s územním uspořádáním

⁵⁸ ČESKO. Zák. č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novy-zakon-o-hasicskem-zachrannem-sboru](https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novy-zakon-o-hasicskem-zachrannem-sboru)

⁵⁹ HZS ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx](https://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx)

⁶⁰ Příčina požáru. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.pozary.cz/clanek/23272-zjistovani-pricin-pozaru-iii-cast-nasazeni-specialistu/](https://www.pozary.cz/clanek/23272-zjistovani-pricin-pozaru-iii-cast-nasazeni-specialistu/)

krajů, kde tyto brigády fungují zcela samostatně. Svaz se stal členem mezinárodní organizace International Rescue Dog Organization (dále IRO), kde je jedním z nejaktivnějších a je zařazen do nejvyšší kategorie – „organizace SZBK ČR pro nasazení“. Dále je SZBK ČR členem Českomoravské kynologické unie. Při tragických událostech většího rozsahu je Svaz nápomocen také v zahraničí (viz Obr. 3). Z nejlépe vycvičených členů svazu je k těmto účelům sestavena a průběžně doplňována Pohotovostní jednotka SZBK. Psovodi i psi jsou profesionálně připravováni po stránce odborné, psychologické i zdravotní.⁶¹

Obr. 3 – Psovod a pes ze SZBK ČR v sutinách při ostrém zásahu⁶²

5.9 Kynologická záchranná jednotka České republiky

Kynologická záchranná jednotka České republiky (dále jen KZJ ČR) je spolek zabývající se výcvikem a praktickým využitím záchranných psů. Historie tohoto spolku začala rokem 1989, kdy byla založena Záchranná brigáda kynologů města Brna, která byla v letech 1997–2005 součástí Svazu záchranných brigád kynologů ČR.

Nyní má tato organizace tři atestované psovody pro práci v ploše a několik dalších členů, kteří se na kynologické atesty připravují. Psovodi z této organizace zasahovali v zahraničí při zemětřesení v Turecku, Indii, Alžírsku, a pomáhali při hledání pohřešovaných osob na Slovensku a v Rakousku.

⁶¹ SZBK ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: https://www.zachranari.cz/predstaveni-szbc-cr_52.html

⁶² Obr. 3., Zdroj: vlastní

Podepsáním smlouvy s Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje je KZJ ČR složkou IZS ČR. Další smluvní partneři v daném regionu jsou Police ČR a Český červený kříž.⁶³

5.10 Sirius

Sirius, z.s. je neziskovou organizací, která byla založena roku 2012. Sirius se aktivně věnuje speciálnímu výcviku záchranných psů a jejich následnému začlenění do praktického nasazení. Zároveň se zabývá vzděláváním a informovaností veřejnosti o uplatnění záchranných psů v praxi. Zaměření výcviku psa (vyhledávání osob v sutinách, plošné vyhledávání osob, výcvik na vodních plochách a stopování) si volí sám člen této organizace. Kynologové v tomto sdružení jsou atestovaní MV ČR nebo Mezinárodní organizací IRO a podílí se při pátrání po pohřešovaných či zavalených osobách v České republice i v zahraničí.⁶⁴

5.11 Mezinárodní organizace záchranných psů

Mezinárodní organizace záchranné kynologie, označována zkratkou IRO (International Search and Rescue Dog Organization) je celosvětové sdružení národních organizací provozujících činnost záchranné kynologie. IRO zastupuje 124 národních pátracích a záchranných organizací kynologů ze 42 zemí světa. Organizace, která byla založena roku 1993 má sídlo v Rakousku a je členem FCI. Zaručuje a řídí výcvikovou činnost záchranných psů a jako partner OSN je schopna rychlého nasazení v případě větších katastrof.⁶⁵

⁶³ KZJ ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://kzjcr.cz](https://kzjcr.cz)

⁶⁴ SIRIUS. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://www.sirius-rescue.cz](https://www.sirius-rescue.cz)

⁶⁵ Zkušební řád. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z [www: https://k9rescue.cz/mezinarodni-zkusebni-rad/iro/](https://k9rescue.cz/mezinarodni-zkusebni-rad/iro/)

6 Výběr štěněte

Výběr štěněte je klíčovým procesem. V případě, že je později pes do služby nezařazen, nedochází pouze ke ztrátě finanční, ale především ke ztrátě vynaloženého času a úsilí. Prioritou především je, aby štěně bylo zdravé, o čemž napoví čisté oči, čenich, uši, srst i konečník. Je také nutné se zaměřit na řadu dalších zdravotních a exteriérových otázek, jako je např. předkus, podkus, zálomek na ocasu, pupeční kýla a u psů na sestouplá varlata.

Štěně pro služební účely je zpravidla vybráno podle kvalit jeho rodičů. Čím lepší mají výstavní ocenění a složené zkoušky z výkonu, tím by měl být větší předpoklad kvalitních potomků. *„Naučené se ovšem nedědí, pes s největším počtem zkoušek nedává záruku, že přivede na svět potomstvo, které se musí objevit v nejvyšších kynologických soutěžích. Chovatelští odborníci se proto oprávněně ptají po vrozených vlohách, nikoli po získaných vlastnostech.“*⁶⁶

Již na malém štěněti můžeme pozorovat určité chování, které je pro výběr rozhodující. Sledujeme, zda je bázlivé, nenechá se od ostatních odstrčit od potravy, je-li kontaktní nebo má pasivní obrannou reakci.⁶⁷ Je žádoucí vidět celý vrh pohromadě i s chováním matky, protože její chování štěňata napodobují a je to právě ona, kdo jim dává výchovu jako první. Štěně se obvykle odebírá v osmém týdnu, je schopné samo přijímat potravu, je očkované a očipované.

Období mezi sedmým a dvanáctým týdnem života štěněte se nazývá **socializační fází**. V této době se v návaznosti na vtiskávání vytvářejí složité společenské vztahy mezi psy i vztahy mezi člověkem a psem. Toto období má tři výrazné rysy:

- vývoj mozku je ukončen. Na elektroencefalografu⁶⁸ se mezi sedmým až osmým týdnem ukáží křivky typické pro mozkovou činnost dospělého psa;
- je ukončena senzitivní fáze pro vtiskávání;

⁶⁶ MIKULICA, Vladimír. *Poznej svého psa: etologie a psychologie psa*. 2., rozš. vyd., v Dialogu 1. vyd. Ilustroval Kamil SOPKO. Litvínov: Dialog, 1991 [i.e. 1992]. ISBN 80-85194-26-0, s.273

⁶⁷ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4, s. 152

⁶⁸ *Slovník cizích slov: Slova známá & neznámá*. Praha: Encyklopedický dům, 1993. ISBN 80-901647-0-6. s. 60

- na začátku socializační fáze přechází štěně od chovatele k novému majiteli a dostává se mu individuální péče a výchovy.

Pokud by se štěně nesetkalo do sedmého týdne s člověkem, nepomohlo by už žádné úsilí ani péče a štěně si již není schopno vytvořit žádoucí společenské vztahy k lidem.⁶⁹

Přesto i při sebedůkladnějším výběru zkušeným kynologem, může dojít k chybě a u psa se následně projeví povahové nebo exteriérové vady, které při jeho odběru být patrné nemohly. Proto lze říci, že výběr je tak trochu i o náhodě a o štěstí.

6.1 Campbellův test⁷⁰

Jednou z nejlepších metod, která hodnotí předpoklady malých štěňat pro výcvik, se dodnes jeví test z roku 1975, který sestavil W.E.Campbell (viz Příloha č.1). Test se provádí v cizím prostředí, zkušeným kynologem, kterého štěňata neznají.

⁶⁹ MIKULICA, Vladimír. *Poznej svého psa: etologie a psychologie psa*. 2., rozš. vyd., v Dialogu 1. vyd. Ilustroval Kamil SOPKO. Litvínov: Dialog, 1991 [i.e. 1992]. ISBN 80-85194-26-0. s.261

⁷⁰ HUTIN, Jean-Pierre. *Budeme mít dobrého psa*. Přeložil Alexandra PFLIMPFLOVÁ. [Praha]: Magnet-Press, 1993. ISBN 80-85434-67-9, s.19

7 Výcvik psa

Obecně platí, že s výchovou, formováním a výcvikem je důležité začít již od malého štěněte. K výchově psa dochází hned po narození, proto je podstatné, z jakého chovatelského prostředí pes pochází. Zásadní etapou je **fáze poznávání a vštěpování**, která probíhá zhruba do sedmého týdne věku. Co si pes v tomto období vtiskne a vštípí do paměti, bývá později velmi náročné přeučit.

Cílem výcviku je vytvořit u psa návyky všeobecné poslušnosti a základní cviky, nutné k řízení jeho činnosti při speciálním výcviku a praktickém využití ve službě.

Před zahájením výcviku je potřeba zvážit, jak nejlépe dosáhnout u psa splnění požadovaného cviku. Každý pes vyžaduje individuální přístup a vhodnou formu uplatňování jednotlivých metod výcviku. Úspěšný výcvik závisí i na vlastnostech psovoda.⁷¹

Výcvik záchranného a služebního psa se v mnoha ohledech od standartního výcviku neliší, poněvadž základní principy při výcviku štěňat a mladých psů jsou stejné.

Základní cviky všeobecného výcviku:

- základní postoj psovoda se psem;
- chůze u nohy psovoda;
- obraty na místě a za pohybu;
- cviky na posuněk - „Sedni!“, „Lehni!“ a „Vstaň!“;
- vysílání psa vpřed;
- aportování;
- štěkání na povel;
- přerušování nežádoucí činnosti;
- překonávání překážek;

⁷¹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s.163

- překonávání překážek;
- zpomalení či zrychlení tempa pohybu;
- plazení;
- plavání;
- návyk na střelbu a další rušivé zvuky;
- odmítnutí nalezené a podávané stravy.⁷²

7.1 Základy teorie výcviku psa

Teorii a postupů pro výcvik psů postupem času neustále přibývá. Možnosti výcviku jsou daleko propracovanější, pomáhají k lepší komunikaci se psem a více využívají jeho vrozených vlastností. Přesto základem výcviku stále zůstává především klasická metoda učení, tzv. podmiňování pomocí teorie o vyšší nervové činnosti.

Podmíněný reflex značí činnost psa, kterou získal z životních zkušeností a co jej naučil člověk. **Nepodmíněným reflexem** nazýváme reakce, které má pes vrozené. Ty se dále dělí na jednoduché a složité. Složitými označujeme pudy a instinkty.⁷³

7.2. Základní metody výcviku v klasickém podmiňování

Metodou výcviku se rozumí systematické působení na psa za používání určitých podnětů. Rozlišujeme čtyři základní metody: mechanická, chuťově dráždivá, kontrastní a napodobovací.⁷⁴

Mechanická metoda

Spočívá v tom, že při výcviku používáme pouze mechanických podnětů (trhnutí vodítka, tlak ruky, lehký úder), pro vyvolání nepodmíněného reflexu. Tato metoda závisí na přinucení psa k požadovanému výkonu. Výhodou je rychlost vytváření podmíněných reflexů a jejich pevnost. Nevýhodou je narušování vzájemného kontaktu s psovodem, kdy pes ztrácí v psovoda důvěru. Vzniká nebezpečí nástupu strachu či obranné reakce.

⁷² HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s.166

⁷³ Tamtéž, s. 85

⁷⁴ Tamtéž, s.112-120

Chuťově dráždivá metoda

Je založena na využití pamlsku jako podnětu. Pes má motivaci, dochází k větší aktivitě, vzájemný kontakt je upevňován a pes má vlastní zájem na splnění úkolu. Tato metoda nezabezpečuje naprostou pevnost podmíněných reflexů, navíc v případě sytosti psa dochází ke ztrátě zájmu o výcvik, ve kterém nelze pokračovat.

Shodný princip platí při **metodě hravě dráždivé**, kdy místo pamlsku využíváme oblíbenou hračku. Pes tedy nemusí být hladový, ale má výrazný zájem o aport.

Kontrastní metoda

Tvoří základ metodiky výcviku psů a je nejpoužívanější metodou. Je v podstatě spojením metody mechanické a chuťově dráždivé. Na provedení cviku s použitím metody mechanické navazuje odměna ve formě pamlsku nebo hračky. Zachovává se vzájemný kontakt psovoda se psem a vypracované podmíněné reflexy jsou stabilní.

Napodobovací metoda

*„Je využití vycvičeného psa, se kterým nevycvičený pes provádí společně cvik. Používá se především při výchově štěnat – spolu s fenou nebo vycvičeným psem, při rozvíjení zloby a odvahy překonávání překážek“.*⁷⁵ Tato metoda byla využita při simulovaném výcviku, který je zařazen do praktické části bakalářské práce.

7.3. Okolnosti ovlivňující výcvik psa

Prostředí, ve kterém pes cvičí, se neustále mění a na psa působí různé vnější podněty. Jeho chování také neustále ovlivňují fyziologické procesy, probíhající uvnitř organismu. Všechny tyto změny mohou ztížit výcvik. Existují ovšem i následující jevy, které výcvik ulehčují a můžeme je při výcviku využít.⁷⁶

Všeobecný stav organismu psa má při výcviku neobyčejný význam. Jakákoliv odchylka od běžného stavu a chování je pro psovoda signálem ke zvýšené pozornosti. Odchylky se projeví jako rychlý pokles dráždivosti, nebo naopak zvýšenou dráždivostí. První případ značí únavu psa, který se pohybuje pomalu, slabě reaguje na

⁷⁵ HARTL, Němec, Skuhrovský, *Výcvik psa*, Vydání I., Praha: Naše vojsko, 1969, s. 58

⁷⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. s.163-164

dané podmínky a odmítá pracovat. Tento stav se projevuje při onemocněních všeho druhu.

Při **všeobecně zvýšené dráždivosti** je pes nepokojný, nereaguje na povely a špatně rozlišuje podněty. Toto chování můžeme pozorovat zejména u hárající feny, ale také u psa, je-li háravá fena nablízku. U hladového psa pozorujeme zvýšenou dráždivost, stejně jako při poruchách vyšší nervové činnosti, které jsou zpravidla trvalejšího charakteru a projevují se při všech druzích výcviku.

Podněty odvracející pozornost psa mohou být vnějšího i vnitřního původu. Vnějšími jsou například ostatní zvířata, vlak, střelba. Podněty vznikající bezprostředně v samotném organismu, nazýváme podněty vnitřními. Jedná se o různé bolestivé pocity, které vznikají v organismu psa přeplněním močového měchýře, střev apod. Čím větší je biologický význam takového podnětu, tím větší je jeho vliv. Veškeré podněty, které odvádějí pozornost psa, negativně ovlivňují jeho reakce na dané povely. Psovod je vždy povinen objasnit příčinu mimořádného chování psa a odstranit ji.

Všechny podněty, které působí pouze dočasně, označujeme jako **uhasínající podněty**. Takové, které působí trvale, jako **neuhasínající podněty**.

Výcvik psa podstatně ovlivňuje teplota vzduchu. Vysoká teplota s sebou nese riziko přehřátí organismu. Psi nemají potní žlázy v pokožce a svou tělesnou teplotu regulují zvýšeným dýcháním. Za nízkých teplot mohou omrznout tlapky a konec čenichu. Zvláště špatně snášejí zimu psi krátkosrstí bez podsady. Trénovaní psi se dokáží teplotním výkyvům přizpůsobit, přesto pomyslná hranice teplot vhodných pro výcvik je mezi +25 a -20 °C.

Vítr je vážným činitelem, který ovlivňuje výcvik a práci psů svou silou a směrem. Protivítr zvyšuje slyšitelnost a možnost navětrání. Vítr má značný vliv zejména na stopování, revírování a hlídkovou službu.

8 Psovod

Psovod se svým psem tvoří jedinečný tým. Aby činnost psovoda dosáhla požadovaných výsledků, měla být pravidelná, systematická a správná. V praxi to znamená, že psovod vytvoří harmonogram výcviku, postupuje od jednoduchého k obtížnému a zná techniku i metodiku nácviku u jednotlivých cviků, kterou dokáže také správně uplatnit. V problematice výchovy a výcviku psa by se měl neustále vzdělávat. Výcvik je náročným procesem nejen pro psa, ale i pro psovoda, a proto se klade důraz na jeho psychickou a fyzickou kondici. Při pátracích akcích je důležité, aby psovod disponoval znalostmi první pomoci. Nalezený člověk může být lehce či těžce zraněn a psovod by měl umět určit jeho stav, správně informovat velitele zásahu a případně být schopen sám zasáhnout.

Výkon služby probíhá v souladu se stanovenými předpisy. Při výkonu služby a při výcviku je psovod povinen dbát na to, aby pes nikoho neohrozil či nepoškodil majetek. Obstarává ustájení, potravu, veterinární péči i kynologickou výstroj.

Osobnost psovoda je pro výcvik klíčovým faktorem. Psovod by měl mít primárně kladný vztah ke psům a zájem o práci. Mezi žádoucí vlastnosti patří zodpovědnost, sebeovládání, houževnatost, vytrvalost, trpělivost a spolehlivost. Mezi nutné schopnosti patří rychlé rozhodování a rychlé reakce.

„Psovod působí na psa při výcviku jako komplexní podnět. To znamená, že pes vnímá psovoda několika analyzátory: čichem, sluchem, zrakem. Psovod tedy ovlivňuje psa svým pachem, rychlostí pohybů, svou polohou, mimikou obličeje, hlasem, silou zvuku a jeho intonací. Chceme-li vycvičit psa, musíme v první řadě vypracovat vzájemný vztah – kontakt mezi psovodem a psem. Dále musí psovod ovládat teoretické základy výcviku a při výcviku je dodržovat.“⁷⁷

Základní chyby, kterých se psovod dopouští při výcviku:

- subjektivní chápání psa (polidšťování, přisuzování mu lidské schopnosti);
- nepochopení individuálního přístupu k výcviku psa;

⁷⁷ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4, s.109

- nadměrný výcvik psa;
- nesprávná hlasová intonace;
- vytváření nežádoucích dynamických stereotypů;
- špatný postup při rozpracování cviků;
- nesprávné používání podnětů;
- nesprávné používání povelů k přerušení činnosti.⁷⁸

Pes může být ustájen v kotci, na kterém musí být uvedeno jméno psovoda a jméno, datum narození, kategorie a evidenční číslo služebního psa. Kotec je hygienické, bezpečné a klidné místo, zabraňující útěku nebo poškození zdraví psa. Nejvhodnější je bouda s odklápěcí stěnou nebo střechou, protože se dá snadno čistit a dezinfikovat.⁷⁹ Pokud je služební pes ustájený u psovoda, kterému je přidělen do péče, je nutné splnit veškeré zákonné podmínky a zvláštní normativní akty, včetně veterinárních podmínek. Po vyřazení služebního psa ze služby z důvodu stáří, si ho zpravidla psovod ponechá.

Dle názoru autorky práce je ustájení psa u psovoda doma žádoucí, protože tak vzniká rychlejší a pevnější vazba této dvojice.

⁷⁸ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4, s. 109

⁷⁹ HARTL, Němec, Skuhrovský, *Výcvik psa*, Vydání I., Praha: Naše vojsko, 1969, s.167

9 Kynologický atest

Povolávání kynologů spadá do pravomoci PČR a krajských operačních a informačních středisek HZS. Podle charakteru zásahu je vyžadována specializace atestu S (sutina) nebo P (plocha). Atest slouží k tomu, aby prověřil, že pes je opakovaně schopný nalézt všechny ukryté a zavalené osoby. Prostředí je reálné a navodí tak situaci ostrého zásahu u zřícené budovy. V případě, že psovod se svým psem splní atestační zkoušky, řadí se do seznamu psovodů, kteří jsou předurčeni pro praktické nasazení.

Plošné a sutinové atesty pořádá MV-GŘ HZS ČR. Jsou stejné a jednotné pro všechny uchazeče bez rozdílu příslušnosti k jakékoli organizaci. Jednotlivé organizace mohou mít své zkoušky, podle kterých určují, zda je psovod se psem připraven na absolvování atestačních zkoušek.

Žadatel o atest podává potvrzenou písemnou přihlášku, která je potvrzena od vysílací organizace. V požadovaném formátu přidá 2x fotografii psovoda a 2x fotografii psa. Jeden pár je vlepen do přihlášky, druhý je přikládán volně. Uzávěrka pro podání písemné přihlášky je 21 dnů před dnem, kdy se atestační zkoušky konají.

Vlastní atest probíhá v reálném terénu, kde působí i okolní rušivé vlivy. Skládá se ze dvou kol, z nichž alespoň jedno musí být absolvováno v noci. Neúspěšné atestační zkoušky může psovod a stejný pes opakovat v jedné specializaci maximálně dvakrát po sobě. Kynologický atest (viz Obr. 4) vydává MV-GŘ HZS ČR a má platnost 2 roky.⁸⁰

„Osobně upřednostňuji sutinové atesty, protože plošné podle mého názoru nemají velký význam díky nefunkčnosti povolávacího systému kynologů do zásahů. Povolávání kynologů s plošným atestem spadá do pravomoci PČR, kde bohužel povolávání atestovaných psovodů do pátrání nefunguje. Navíc se do atestů zařazují prvky, které tam dle mého úplně nepatří. Sutinový atest má na starosti HZS ČR. Tady povolávání atestovaných kynologických týmů do zásahů probíhá bez problémů a jsou HZS ČR hojně využívány. Na rozdíl od plošného vyhledávání není možné, aby se na zásah dostal neatestovaný tým. Před nedávnem se změnilo vedení Odborné kynologické komise (OKK) zřízené GŘ HZS ČR, nyní se pomalu zlepšuje její práce

⁸⁰ Kynologický atest. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://kzjcr.cz/zkusebni-rady-a-testy/atesty-mv/>

*a atesty se více a více přibližují reálným zásahům a lépe tedy prověřují připravenost kynologických týmů pro praktická nasazení.*⁸¹

Obr. 4 - Kynologický atest⁸²

KYNOLÓGICKÝ ATEST		CZECH REPUBLIC CANINE ATTESTATION		
	NO.	MV-06/2012		
	PŘÍMENÍ/SURNAME	[REDACTED]		
	JMÉNO/GIVEN NAME	[REDACTED]		
	DATUM NAROZENÍ/DATE OF BIRTH	[REDACTED]	POHLAVÍ/SEX	M
	ORGANIZACE/ORGANISATION	Svaz záchranných brigád kynologů ČR		
DRŽITEL TOHOTO ATESTU SPLŇUJE KVALIFIKAČNÍ POŽADAVKY PRO NASAZENÍ PŘI ZÁSAHU KE KYNOLÓGICKÉMU VYHLEDÁVÁNÍ OSOB V OBORU DLE SPECIALIZACE. THE HOLDER OF THIS ATTESTATION MEETS QUALIFICATION STANDARDS FOR DEPLOYMENT DURING RESCUE OPERATIONS ON THE FIELD OF CANINE SEARCHING ACCORDING TO THE SPECIALIZATION.				
	JMÉNO PSA/NAME OF DOG	Cita ze Staré výšiny		
	DATUM NAROZENÍ/DATE OF BIRTH	01.05.2008	POHLAVÍ/SEX	♀
	PLEMENO/BREED	Labradorský retrívř / Labrador Retriever		
	ČÍSLO ČIPU / ID. CHIP NO.	978000001223991		
	SPECIALIZACE/SPECIALIZATION	Sutiny-Disaster SW		
	PLATNOST DO/DATE OF EXPIRY	24.05.2016		
DATUM VYDÁNÍ/DATE OF ISSUE	27.05.2014		RAZÍTKO A PODPIS/STAMP AND SIGNATURE	
VYDAL/ISSUED BY	MV-generální ředitelství HZS ČR Ministry of the Interior of the Czech Republic Fire and Rescue Service of the Czech Republic General Directorate			

⁸¹Rozhovor , Zdroj: vlastní

⁸² Kynologický atest, Zdroj: vlastní

10 PRAKTICKÁ ČÁST

10.1 Rozhovory

Cílem výzkumného šetření bylo získání nových poznatků a informací ohledně práce zkušených psodů. Výzkum byl proveden technikou sběru dat na základě strukturovaných rozhovorů.

Respondenti z Celní správy ČR, Svazu záchranných brigád kynologů ČR, Městské policie a Vězeňské služby byli vybráni jako náhodný vzorek, aby získané odpovědi byly reprezentativní.

Z důvodu opatření minimalizace přenosu Covid-19 a vyhlášení nouzového stavu, byly strukturované rozhovory provedeny formou emailové komunikace s následným telefonickým upřesněním. V rámci zachování etiky výzkumu a anonymity respondentů nejsou uváděna jejich jména.

Rozhovor 1.

Jméno, příjmení: L. P.

Pracovní zařazení (pozice): Dobrovolný kynolog záchranář

Pracoviště (organizace) v níž působíte: Svaz záchranných brigád kynologů České republiky

1. Co obnáší náplň Vaší práce (služebního kynologa)?

Vzhledem k tomu, že jsem dobrovolník tak chodím do svého zaměstnání a teprve po něm se věnuji výcviku a přípravě svých psů pro záchranářské atesty, popřípadě sportovní zkoušky. Mou prioritou je příprava psa na sutinový atest MV GŘ HZS ČR a následné nasazování do ostrých akcí na území ČR i v zahraničí s týmem USAR.

2. Jaké preference máte v otázce psího plemene?

Od počátku mám feny Labradorského retrívra. Pracuji už se třetí fenkou a nemyslím si, že bych do budoucna plemeno změnil. Jsem maximálně spokojen s povahou, pracovitostí a jsou to také báječní parťáci.

3. Zajímáte se o současnou kynologii i mimo Váš obor? Případně o co konkrétně?

O ostatní kynologické obory se zajímám už jen povrchově, aby byl člověk trochu v obraze. Popravdě mě jiný obor než záchranářská kynologie moc neláká. Navíc

vzhledem k tomu, že už mám tak nějak všechny cíle za sebou je těžší se dále motivovat při současném vývoji v tomto oboru.

4. Kolik hodin týdně věnujete výcviku?

Je těžké přesně definovat kolik hodin týdně se věnuji výcviku. Záleží to na mnoha faktorech. K záchranářské kynologii je to trochu složité a náročné na možnosti výcviku. K vycvičení psů nám nestačí kynologické cvičiště a několik překážek. Potřebujeme neustále měnit terény, nacházet nová a nová místa k výcviku. V dnešní době je složité najít nějaké sutiny, poničené objekty a prostory pro výcvik. Existují už sutinové trenažery, ale ty jsou vhodné hlavně pro začínající mladé psy. Ti starší už potřebují víc, aby se z nich stali opravdu dobří psi. Poslušnost tedy trénujeme průběžně a speciály podle možností. Někdy je to intenzivnější a někdy je to volnější. Navíc k výcviku člověk potřebuje i figuranty a tak je to někdy těžké vše skloubit aby to klaplo.

5. Je něco, co byste zlepšil v otázce kynologie ve Vašem oboru?

Stále je a vždy bude co zlepšovat. Dokonalého stavu nelze docílit. Určitě, pokud bych mohl zlepšil úroveň budovaných trenažerů pro sutinové vyhledávání. Největším problémem jsou tak jako všude lidé samotní. Takže bych byl rád, kdyby se dalo změnit myšlení a přístup lidí. Co nejvíce k sobě přiblížit zkušební předpisy a spolupráci různých organizací zabývajících se záchranářskou kynologií.

6. Vnímáte rozdíl mezi naší a zahraniční kynologií? (rozveďte, prosím)

Nějaké rozdíly se samozřejmě najdou. Jsou dané mnoha faktory. Jako například úroveň kynologie v dané zemi, mentalitou lidí, finančními možnostmi, množstvím kvalitních výcvikářů. Projel jsem některé evropské země při svých cestách po akcích, výcviků, pracovních setkáních... Takže některé rozdíly vidět byly. Někde je záchranářská kynologie zakořeněná už mnoho let až desetiletí a někde je to celkem mladá záležitost.

7. Podělíte se o příhodu, v které se ukázala nenahraditelnost služebního psa?

Pátrání ve dnech 19. - 20.8.2016, které skončilo úspěšně. Pátralo se po dvanáctiletém chlapci, který se nevrátil domů. Byl nalezen mojí fenou Citou v jedné ze zchátralých budov bývalého zemědělského areálu.

8. Jsou podle Vás dostatečně využíváni záchranářští kynologové v praktických pátracích akcích? (rozveďte, prosím) O využívání našich psů se stále dost diskutuje.

Co se týká sutin, tak tam systém funguje dobře. Sutiny spadají do kompetence HZS a ten atestované psovody využívá pravidelně podle potřeby. Co se týká plošného vyhledávání, tak tam podle mě žádný systém nefunguje i když oficiálně ano. Vypadá to tam jako na divokém západě. Plošné vyhledávání spadá pod PČR a ta nemá předepsaný jednotný systém, přestože se také dělají plošné atesty a jsou atestované týmy po celé republice. Stále vzniká mnoho různých skupin, které nabízejí pomoc při hledání pohřešovaných osob. Je u nich ale obrovským problémem kvalita psů i psovodů. Lidově řečeno, nacpe se tam každý kdo chce a je přesvědčen, že jeho pes může být nasazen bez jakékoliv odborné přípravy a testování.

9. Kolik let se věnujete výcviku psů? Výcviku psů se věnuji od roku 1998. Je to tedy 22 let.

10. Kolik let je psovi s kterým pracujete? V současné době mám dvě fenky. Jedné je 12 let a na jaře odešla do zaslouženého psiho důchodu a druhé je 5 let.

Rozhovor 2.

Jméno, příjmení: K. D.

Pracovní zařazení (pozice): vrchní inspektor strážní služby pro psovody

Pracoviště (organizace) v níž působíte: VSČR VV Praha Ruzyně

1. Co obnáší náplň Vaší práce (služebního kynologa)?

Vedení odborné přípravy a výcviku psovodů, dbát na vycvičenost a připravenost vlastního služebního psa pro přímý výkon služby, vyhledávání OPL, administrativa.

2. Jaké preference máte v otázce psiho plemene?

Belgický ovčák malinois.

3. Zajímáte se o současnou kynologii i mimo Váš obor? Případně o co konkrétně?

Zajímám se o nové trendy v oblasti výcviku jak služební, tak i sportovní kynologie. Dále o chovatelství a s ním spojených zdravotních a genetických zatížení jednotlivých plemen.

4. Kolik hodin týdně věnujete výcviku? Aktivně věnuji výcviku svého psa cca 3h týdně. Jako figurant a pomocník cca 10h týdně.

5. Je něco, co byste zlepšil v otázce kynologie ve Vašem oboru?

Pokud je myšleno konkrétně kynologie u VS, rozhodně by bylo třeba navýšit finance na nákup služebních psů tak, aby byla VSČR na trhu konkurenceschopná. Nyní máme ze všech ozbrojených složek nejmenší maximální částku na nákup psa, nemluvě o civilním sektoru. Druhá velmi důležitá věc je vzdělávání psovodů, hlavně vrchních inspektorů, kteří přímo odpovídají za vycvičenost psů. Bylo by třeba organizovat odborně metodické semináře a školení, aby se zvyšovala odbornost profesionálních psovodů.

6. Vnímáte rozdíl mezi naší a zahraniční kynologií? (rozved'te, prosím)

Kynologie je obrovsky široký pojem, bylo by třeba specifikovat, v jakém odvětví konkrétně. Osobně si myslím, že naše služební kynologie nezaostává.

7. Podělíte se o příhodu, v které se ukázala nenahraditelnost služebního psa?

Služební pes je jeden z nejefektivnějších donucovacích prostředků, hlavně z psychologického hlediska. Kde například při nepokojích nebo šarvátkách, které neuklidní několik příslušníků, postačí příchod aktivního služebního psa, případně sundání náhubku a tím demonstrace síly.

8. Jsou podle Vás dostatečně využíváni záchranářští kynologové v praktických pátracích akcích? (rozved'te, prosím) Tak to bohužel vůbec nevím, záchranářina není můj obor.

9. Kolik let se věnujete výcviku psů? 13 let.

10. Kolik let je psovi s kterým pracujete? Letos mu bude 10 let.

Rozhovor 3.

Jméno, příjmení: J. S.

Pracovní zařazení (pozice): Psovod

Pracoviště (organizace) v níž působíte: Městská policie

1. Co obnáší náplň Vaší práce (služebního kynologa)?

Plním úkoly městské policie, hlídkovou činnost, kontrolu problémových lokalit,

kontrolu veřejných prostranství.

2. Jaké preference máte v otázce psího plemene?

Německý ovčák. Doma mám ještě stafordširského bulteriéra.

3. Zajímáte se o současnou kynologii i mimo Váš obor? Případně o co konkrétně?

Zajímám. O sportovní kynologii. Také jsem velkým odpůrcem týrání zvířat, takže se velmi zajímám o tuto problematiku.

4. Kolik hodin týdně věnujete výcviku?

5 hodin.

5. Je něco, co byste zlepšil v otázce kynologie ve Vašem oboru?

Finanční ohodnocení.

6. Vnímáte rozdíl mezi naší a zahraniční kynologií? (rozved'te, prosím)

Je známo, že naše kynologie je na vysoké úrovni. Naši kynologové často předávají své zkušenosti do zahraničí.

7. Podělíte se o příhodu, v které se ukázala nenahraditelnost služebního psa?

Pokaždé při zákroku proti agresivní osobě nebo se podaří-li se díky psům najít pohřešovanou osobu.

8. Jsou podle Vás dostatečně využíváni záchranářští kynologové v praktických pátracích akcích? (rozved'te, prosím)

Pevně doufám, že ano.

9. Kolik let se věnujete výcviku psů? Věnuji se výcviku psů od dětství. V souvislosti s mým oborem zhruba 9let.

10. Kolik let je psovi s kterým pracujete? 4roky.

Rozhovor 4.

Jméno, Příjmení: P. H.

Pracovní zařazení (pozice): Psovod

Pracoviště (organizace) v níž působíte: Vězeňská služba České republiky

1. Co obnáší náplň Vaší práce (služebního kynologa)?

Náplň práce ve službě spočívá v zajišťování bezpečnosti příslušníků a civilních

zaměstnanců ve věznici, provádění obchůzek ve střeženém pásmu, doprovod při eskortování odsouzených mimo věznici, zdokonalování vycvičenosti a příprava fyzické zdatnosti služebního psa do služby.

2. Jaké preference máte v otázce psího plemene?

Sloužím se psem plemene Belgického ovčáka malinois a myslím si, že je to v současné době nejvhodnější a maximálně nejvyužívanější plemeno v ozbrojených složkách. Jeho přednosti jsou houževnatost, rychlost, chytrost, síla, vytrvalost, neskutečná oddanost ke svému pánovi, učenlivost k novým věcem.

3. Zajímáte se o současnou kynologii i mimo Váš obor? Případně o co konkrétně?

Ano v myslivosti obor norování.

4. Kolik hodin týdně věnujete výcviku?

Zhruba okolo osmi hodin za týden.

5. Je něco, co byste zlepšil v otázce kynologie ve Vašem oboru?

Toto je specifický obor, kde musí fungovat špičková spolupráce mezi Generálním ředitelstvím a danými věznicemi, takže jako první vylepšení bych vyměnil svého nadřízeného na Generálním ředitelství na odboru kynologie.

6. Vnímáte rozdíl mezi naší a zahraniční kynologií? (rozved'te, prosím)

Naše kynologie v České republice jak sportovní tak služební je díky neskutečně obětavým lidem na velice dobré úrovni a dlouhodobě dosahuje skvělých výsledků.

7. Podělíte se o příhodu, v které se ukázala nenahraditelnost služebního psa?

Služební pes ve věznici patří mezi nejefektivnější donucovací prostředky, psychologický efekt psa je nejúčinnější a odsouzený ze psa mají přirozený respekt. Pokud se odsouzený začne chovat agresivně a tropí výtržnosti ve věznici, stačí povolat psovoda se psem a na 99% odsouzený přestává a uklidní se.

8. Jsou podle Vás dostatečně využíváni záchranářští kynologové v praktických pátracích akcích? (rozved'te, prosím)

Myslím si, že ano, jsou to nenahraditelní pomocníci při práci ve složitých a těžko přístupných podmínkách.

9. Kolik let se věnujete výcviku psů? 14 let.

10. Kolik let je psovi s kterým pracujete?

Mám dva psy, staršímu je 7 a půl roků a mladšímu jsou 2 roky.

Rozhovor 5.

Jméno, příjmení: L. M.

Pracovní zařazení (pozice): psovod - vyhledávání OPL, zbraní a střeliva

Pracoviště (organizace) v níž působíte: Celní správa

1. Co obnáší náplň Vaší práce (služebního kynologa)?

Kontroluji osobní a nákladní automobily, vlakové spoje, listovní zásilky a lodní kontejnery.

2. Jaké preference máte v otázce psího plemene?

Belgický ovčák a německý ovčák.

3. Zajímáte se o současnou kynologii i mimo Váš obor? Případně o co konkrétně?

Zajímám se o chov a výstavnictví.

4. Kolik hodin týdně věnujete výcviku?

Snažím se, abych se výcviku věnoval zhruba pět hodin týdně.

5. Je něco, co byste zlepšil v otázce kynologie ve Vašem oboru?

Konkrétně bych navýšil počet psovodů i psů a zlepšil vzdělávání psovodů. Také lepší komunikace s vedením by byla výhodou.

6. Vnímáte rozdíl mezi naší a zahraniční kynologií? (rozved'te, prosím)

Naše kynologie je dlouhodobě považována za výbornou. V našem odvětví psovodi a psi patří ke špičce. Některé země nemají takové možnosti výcviku.

7. Podělíte se o příhodu, v které se ukázala nenahraditelnost služebního psa?

Při vyhledávání jsou úkryty čím dál více rafinovanější. Pachatelé jsou často opravdu sofistikovaní, práce psů je tedy velmi náročná. Nejednou byl nález např. mezi uzeninami nebo v aromatickém koření. Mnohdy se musí rozebrat automobil, abychom na nález přišli. A to se daří právě díky psům. Bez psů bychom nebyli schopni identifikovat úkrytý "náklad" pod palubní deskou a podobně.

8. Jsou podle Vás dostatečně využíváni záchranářští kynologové v praktických pátracích akcích? (rozved'te, prosím)

Myslím, že ano. Pes nahradí velký počet lidí a jeho úspěšnost je značná.

9. Kolik let se věnujete výcviku psů? 11 let.

10. Kolik let je psovi s kterým pracujete? 6 let.

10.2 Rozdíly mezi dobrovolným a profesionálním psovodem

Na základě poznatků z výzkumných šetření a z konzultace s dlouholetým kynologem Ladislavem Pozdníčkem jsou v následující kapitole pomocí komparace zjištěny rozdíly mezi dobrovolným a profesionálním psovodem.

Dobrovolný psovod

Jak napovídá již samotné označení, dobrovolný psovod je dobrovolníkem, který se věnuje výcviku vlastního psa. Nemá ve služebním poměru a veškeré vybavení, výcvik, zkoušky a atesty musí finančně pokrýt sám. Výcvik provádí ve svém volném čase mimo své zaměstnání. Nemá jednoduché najít vyhovující cvičiště, protože dobrovolný psovod nemá zdaleka takové možnosti lokací, jako profesionál. Zpravidla se věnuje výcviku nejen pro praxi, ale zaměří se i na sportovní část. To znamená, že se účastní zkoušek a závodů, kde jeho vrcholem může být dosažení účasti na mistrovství republiky záchranných psů či mistrovství světa záchranných psů.

V České republice je několik dobrovolných organizací, které sdružují jednotlivé členy a psy připravují na zkoušky či závody podle dvou zkušebních řádů. Uplatnění dobrovolného psovoda v reálné akci závisí na úspěšném složení kynologického atestu, který ho opravňuje k tomu, aby mohl být povolán v případě mimořádné události. Sutinový atest se vztahuje k vyhledávání osob v sutinách, plošný atest k vyhledávání pohřešovaných osob v terénu. Povolávání psovodů k plošnému vyhledávání v České republice bohužel značně pokulhá a jsou využíváni zřídka. PČR pomoc dobrovolných psovodů využívá výjimečně také z důvodu, že by mohli narušit vyšetřování a upřednostňují vlastní zdroje. Přitom jeden pes dokáže nahradit dvacet až čtyřicet policistů v terénu. Ti by se mohli při využití dobrovolných psovodů věnovat své vlastní činnosti a nedocházelo by tak k situacím, kdy jdou například dopravní policisté hledat do lesa. Policie standardně nepátrá v noci, na rozdíl od dobrovolných psovodů. Dalším argumentem pro nevyužívání může být, že by se museli dobrovolným psovodům hradit náklady. Toto tvrzení se však nezakládá na pravdě. Dobrovolný psovod se do terénu může dostat i v případě, že plošný atest neabsolvoval. Dochází k tomu v případech, kdy se na psovoda obrátí přímo rodina pohřešovaného nebo o jeho povolání rozhodne dobrovolná organizace. Po získání

sutinového atestu může i dobrovolný psovod podat žádost o zařazení do vyhledávacího a záchranného odřadu do obydlených oblastí (dále jen USAR odřad⁸³).

Profesionální psovod

Profesionálním psovodem je člověk, který tuto činnost, na rozdíl od dobrovolného psovoda, vykonává jako své zaměstnání. Převážná část výcviku probíhá v rámci pracovní doby. Výjezdy na tréninky mimo základny jsou považovány za služební cesty. Zaměřuje se převážně na praktický výcvik, který směřuje k práci v reálných situacích. Samozřejmě se ve svém volném čase může věnovat také sportovní části. Ta však tvoří pouze minimum jeho výcvikové náplně. Podmínkou pro výkon činnosti je úspěšné složení kynologického atestu v jedné z jeho specializací. Těmi se rozumí práce na sutině a práce na ploše. V případě neúspěchu se může stát, že jeho pes bude ze služby vyřazen a psovod přeřazen na jinou práci. Toto se týká zejména Policie hlavního města Prahy a Hasičského záchranného sboru České republiky.

⁸³ ČESKO. USAR. [online]. *USAR odřad*. [cit. 2020-02-18] Dostupné z [www:http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19](http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19)

10.3 Modelový výcvik

Provedený výzkum úzce souvisí s dosažením dílčího cíle. Zvolenou technikou pro výzkum byl experiment, který má za cíl znázornit základy záchranného výcviku v praxi, a to přímo v lokaci určené pro výcvik záchranných psů. Dále objasnit význam správné volby plemene pro záchranné účely. V neposlední řadě má zjistit, jak nepostradatelnou úlohu hraje při výcviku psovod a jeho metodika výcviku. Výstupem z tohoto simulovaného výcviku bude také zjištění, které ověří výzkumnou hypotézu, která byla stanovena v první kapitole této práce.

Pes **Bathom Snug** - plemeno kontinentální buldok⁸⁴, věk 5 let, pouze základní výcvik. Výstavní tituly⁸⁵: Český junior šampion, Klubový junior šampion, Český šampion.

Fena **Cita ze Staré Výšiny** - plemeno labradorský retrívr, věk 12 let, sutinový atest MV-GŘ HZS ČR a mezinárodní atest IRO. Zařazena v USAR odřadu, členka SZBK ČR. Držitelem Statečné psí srdce 2016⁸⁶. Aktivně se věnuje canisterapii.

Výcvik byl uskutečněn na trenažéru SZBK ČR u Přeskak při Nechranické přehradě.

Den první: Výcvik byl rozdělen na dvě části. První část byla naučit Bathoma štěkat na povel na svou majitelku (dále psovod) a později na cizí osobu. Druhá část výcviku byla zaměřena na pohyb po sutině.

Pro zdárné zvládnutí obou částí bylo potřeba zjistit, co je pro Bathoma největší odměnou. Díky ní se navýší potřebná motivace k plnění požadovaných úkolů. Zjistilo se, že největší radostí a motivací je pro něho jídlo. Pro nácvik štěkání na povel byly připraveny odměny do malých plastových uzavíratelných krabiček.

Na volném prostranství si psovod sedl na bobek s tím, že Bathoma se pokusil rozštěkat na mluvený povel „štěkej!“ a neverbálně pohybem ruky se vztyčeným ukazováčkem. Chvilku trvalo, než pes pochopil, co se po něm chce, ale vzhledem k tomu, že štěkat zvládal, tak se tento cvik naučil brzy. Toto se opakovalo několikrát s tím, že se psovod přemísťoval z místa na místo vždy si sedl na bobek a nechal na

⁸⁴ Plemeno. [online]. CMKU. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z www: <https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159/430>

⁸⁵ Šampionáty. [online]. CMKU. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z www: https://www.cmku.cz/cz/rady-a-predpisy-cmku-152#k_27

⁸⁶ Statečné psí srdce. [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z www: <http://www.statecnepsisrdce.cz>

sebe Bathoma štěkat. Za štěkání dostával odměnu. Nejdříve nám stačilo pár štěknutí a později už se štěkání natahovalo. Následně jsme se věnovali druhé části – pohybu Bathoma po sutině. Opět se využívaly krabičky s odměnou a tentokrát se psovod se psem vypravili na suť s tím, že se procházeli po jednodušších místech a přidávali další a další nová místa. Bathom celou tuto část zvládal celkem bez problémů a překvapivě radostně zdolával i těžší úseky. Tímto způsobem jsme prochodili větší část suti a vrátili jsme se k nácviku štěkání na psovoda, kde si pes zopakoval pouze to, co si již vyzkoušel a můžeme s jistotou říci, že naučil. Následně jsme požádali přítomného figuranta, aby si s Bathomem pohrával a pokusil se ho rozštěkat na sebe. To trvalo trochu delší dobu, protože se psovi na cizí osobu nechtělo štěkat. Nakonec byla motivace odměn silnější a později i toto zvládl. Výše popsané cviky jsme opakovali několikrát s tím, že Bathom měl samozřejmě přestávky na odpočinek a regeneraci. Toto byl první den výcviku.

Den druhý: Na začátku se zopakovalo vše z předešlého dne, zvýšila se intenzita přecházení po suti a následně jsme se pokusili naučit psa zdolávat dřevěné lávky, kde jedna vedla na střechu nižšího objektu a druhá naopak do sklepa jiného objektu umístěného v sutiništi. Následně se učil zdolávat složitější suť, která imitovala prostředí po zřícení zděné budovy. Zdolávání lávek byl již trochu problém, protože se všeobecně psům výšky ať už směrem nahoru či dolů nelíbí. Ale i tohoto úkolu se Bathom zhostil na jedničku.

Je třeba zmínit, že od prvního dne byla na místě přítomna labradorka Cita a její majitel Ladislav Pozdnicěk. Tento kynologický tým se věnuje výcviku a záchranářským pracím již řadu let.

Pokud bylo třeba, zvolila se metoda napodobovací, tzv. odkoukávání. Takže Cita prošla dané místo první nebo udělala daný cvik před Bathomem. V určitých fázích se ukázalo, že to bylo ku prospěchu. Tímto způsobem proběhl druhý den výcviku. Opět probíhaly přestávky a celý výcvik netrval déle než tři hodiny. Je třeba zmínit, že činnosti zdaleka nedosahovaly úrovně zkušeného profesionála.

Den třetí: Jako dny předešlé se zopakovalo to, co si pes vyzkoušel a naučil v přechozích dnech. Následně jsme se rozhodli vyzkoušet, jak se pes bude chovat v situaci, kdy ho figurant přidrží a psovod mu poodejde o několik metrů dál a sedne si

na bobek. K našemu překvapení se s tím pes popasoval výborně a ihned pochopil, že když doběhne k psovodovi, musí zaštěkat, aby dostal odměnu. Z toho jsme měli radost a rozhodli se vyzkoušet hru na schovávanou. Tam už pes musí zapojit nejen oči, ale i čich. Nácvik spočíval v tom, že psa opět přidržel pomocník, psovod mu ukázal krabičku s odměnou a následně odešel do sutiny, kde se mu schoval za větší část suti tak, aby pro psa nebyl viditelný. Ve chvíli, kdy se psovod schoval byl pes vypuštěn s povelu „hledej!“. S radostí vyrazil za svým psovodem a nejprve se trochu ztratil. Poté při neustálém hledání psovoda našel a opět celkem bez problémů označil štěkotem. Toto jsme vyzkoušeli na různé vzdálenosti a následně se prohodil psovod s figurantem. Ve chvíli, kdy byl schovaný za překážkou, zavolal na psa jménem a v tu chvíli ho psovod vypustil. Napoprvé se to vůbec nezdařilo, pes od psovoda nechtěl. Když už odběhl, otočil se a vrátil. Museli jsme stáhnout figuranta, který znovu psa navnadil a vydráždil krabičkou s jídlem a odběhl na kratší vzdálenost než dříve. Tím, že cvik byl kratší a intenzivnější, pes udělal to, co se po něm požadovalo. Tzn., že pes vyběhl a figuranta s menším zpožděním vyštěkal. Pro tzv. upevnění bylo žádoucí opět i tento cvik opakovat. Stále bylo využíváno fenky City, která předváděla jako první. Po celou dobu byl brán zřetel na to, že Bathom je nezkušený. Proto se bral ohled na vzdálenost, intenzitu značení a náročnost vyhledání.

Den čtvrtý: se opět zopakovalo vše naučené z předchozích dní. Až v odpoledních hodinách jsme se vrátili zpět na sutiny, kde proběhlo porovnání práce psa Bathoma a fenky City. Pes měl za úkol vyštěkat figuranta, vyhledat figuranta, přecházet sutinu, lávky.

Diskuze

Na základě vyhodnocení výsledků z empirické části této bakalářské práce bylo zjištěno, že nejvíce zastoupeným a preferovaným plemenem v jednotlivých subjektech je německý a belgický ovčák. Přesto, že není striktně dáno, jaká plemena se musí ve služební kynologii používat, tato dvě plemena hrají prim.

Psovodi shodně jeví zájem o vzdělávání se v oblasti kynologie i mimo svůj obor, nehledě na to, jak dlouho se kynologii věnují. Délka jejich praxe se pohybuje mezi 9 až 22 lety. Jsou otevřeni novým informacím a metodám výcviku. Je velmi individuální, kolik hodin týdně věnují výcviku svých psů. Mladým psům na počátcích výcviku je potřeba věnovat více času.

V ozbrojených složkách České republiky je pes evidován jako věc, nemá hodnotu ani vyznamenání, přesto se dotazovaní shodli, že současná kynologie je na velmi dobré úrovni a je nepostradatelnou součástí v řešení mimořádných událostí. Často jsou to právě kynologové z ČR, kteří předávají své zkušenosti kynologům ze zahraničí.

Dalším zjištěním bylo, že by se mělo více investovat do vzdělávání psovodů a především do nákupu psů. Nedostatek financí je zřejmý napříč všemi obory.

Je také nutné, aby se změnil přístup vedení kynologie, a to nejen v této otázce, protože v současné době je na nevyhovující úrovni. Problémem se jeví nedostatečná komunikace, ohodnocení a celkové uznání. Do vyšších pozic by bylo vhodné dosadit odborníky z řad kynologů, jejichž znalosti nejsou pouze teoretické. Musí být schopni a především ochotni správně podporovat konkrétní oblasti kynologie.

V případě dobrovolných psovodů se často pes nepoužije z důvodů, kdy Policie ČR dává přednost vlastním zdrojům, dále z obav, že by využití dobrovolníků bylo finančně nákladné nebo že by s sebou jejich nasazení neslo právní rizika. Dle názoru autorky bakalářské práce je žádoucí zlepšit využívání dobrovolných kynologů, o jejichž nasazení rozhoduje PČR. V řadě situací jde o čas a pes dokáže nahradit desítky policistů.

Dále respondenti uvádějí, že pes je také efektivním donucovacím prostředkem. Z psychologického hlediska mnohdy postačí pouze příchod služebního psa.

Psovodi pracují i s více než pouze s jedním psem, kdy věk psů je značně rozdílný.

Z výsledků modelového výcviku psa bylo zjištěno, že pes Bathom byl čtvrtý den výcviku schopen splnit veškeré požadované cviky, které byly nacvičovány v předchozích dnech. Zejména užití správné metodiky výcviku a zkušeného psovoda, který výcvik vedl, bylo klíčové. Na rozdíl od motivace a štěkání, které bylo na velmi dobré úrovni, pohyb po sutinách byl vzhledem k plemeni značně problematictější. Při komparování časových limitů zaostával za fenou, rozdíl však nikdy nepřesáhl minutu. Přesto, že kontinentální buldok je krátkolebé plemeno, i tak pes dokázal využít své čichové schopnosti. Pro psa bylo zásadní, že venkovní teplota nepřesahovala 20 °C, protože v horkých dnech by stejných výsledků s jistotou nedosáhl a pravděpodobně by nebyl ochoten pracovat. Vzhledem ke stáří, zkušenostem a s ohledem na plemena jednotlivých psů autorka práce předpokládala, že pes Bathom nebude schopen vybrané učivo pro začínající záchranáře obsáhnout, natož splnit časové limity, které nebyly značně rozdílné od feny tzv. „profesionála“. Zjištění na základě výsledků z modelového výcviku **výzkumnou hypotézu zamítá.**

Z komparace dobrovolných a profesionálních psovodů byly zjištěny jejich rozdíly. Dobrovolný psovod vykonává činnost ve svém volném čase a za své finanční prostředky. Pro výcvik nemá zdaleka takové možnosti, jako profesionální psovod a není mu povolen vstup do stejných prostor, které se k výcviku využívají. Také jeho nasazení s sebou nese řadu úskalí. Přesto, že je držitelem kynologického atestu, nemusí být povolán například z důvodu narušení vyšetřování.

Dalším návrhem autorky práce je, aby informace o kynologii a její využití při mimořádných událostech byly více dostupné veřejnosti a tato kynologie byla také více propagována. Jedná se o významný obor, který slouží především k ochraně obyvatelstva a díky kterému se daří zachraňovat lidské životy.

Závěr

Tato bakalářská práce řešila problematiku využití kynologie při mimořádných situacích. Práce poskytla zásadní informace a tím pomohla čtenáři vytvořit si ucelenější obraz. Odborník si je plně vědom, jakým nenahraditelným pomocníkem pes může být. Zejména díky svým čichovým schopnostem. Proto je práce vhodná především pro laiky, kterým umožní hlouběji nahlédnout do této oblasti kynologie. Práce byla zaměřena na významnou úlohu psovoda. Hlavním cílem bylo zjistit rozdíly mezi dobrovolným a profesionálním psovodem.

Teoretická část přinesla poznatky z historie, z kterých je patrné, že již v minulosti si naši předci plně uvědomovali, jaký přínos pro ně může pes mít. Přehled plemen, která jsou nejvíce zastoupena v jednotlivých subjektech a organizacích, byl zaměřen zejména na povahu psa. Právě povaha je jedním ze zásadních kritérií pro výběr vhodného jedince a jeho využití. Dále byly systematicky navrženy postupy výběru, výchovy, výcviku i možného nasazení služebních a záchranných psů tak, jak jdou za sebou ve vývoji psa i v možnostech jeho uplatnění. Tím bylo dosaženo dílčího cíle.

Praktická část byla částí výzkumnou. Byl proveden experiment na vlastním psovi, z kterého bylo zjištěno, jak podstatný je výběr psa. Dále bylo zjištěno, jak zásadním faktorem při výcviku je zkušený psovod. Ten na základě vybraných metod dokáže úspěšně aplikovat metody záchranného výcviku také na psa, který není vhodným představitelem psa pro záchranné účely.

Na základě rozhovoru s odborníkem, který se kynologii věnuje 22 let, byly zjištěny rozdíly mezi dobrovolným a profesionálním psovodem.

Dále bylo provedeno výzkumné šetření k získání nových poznatků a informací ohledně práce zkušených psovodů. Sběr dat proběhl pomocí strukturovaných rozhovorů. Respondenty byli psovodi z Celní správy ČR, Svazu záchranných brigád kynologů ČR, Městské policie a Vězeňské služby. Závěrem lze konstatovat, že stanovené cíle byly naplněny.

Psovod musí být tzv. "srdcař", protože jeho práce je velmi náročná a neobešla by se bez nadšení, vytrvalosti a zejména lásky ke psům. Většina záchranných psovodů vykonává tuto práci jako svého koníčka. Pracují dobrovolně ve svém volném čase a za své finanční prostředky. Přesto by neměnili a usilují o to, aby byli nasazováni do akcí a mohli pomáhat druhým.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. HARTL, Němec, Skuhrovský, *Výcvik psa*, Vydání I., Praha: Naše vojsko, 1969, 236s
2. HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0091-4. 336s
3. HUTIN, Jean-Pierre. *Budeme mít dobrého psa*. Přeložil Alexandra PFLIMPFLOVÁ. [Praha]: Magnet-Press, 1993. ISBN 80-85434-67-9. 150s
4. KOUCKÁ, Marta a Bohumír VESELÝ. *Krizové řízení v oblasti obrany státu: učební text pro kurzy zvláštní odborné způsobilosti, Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: modul D*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-69-3
5. KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN a kolektiv, ed. *Policajná kynológia*. Liptovský Mikuláš: TELEM K&M, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8. 576s
6. MIKULICA, Vladimír. *Poznej svého psa: etologie a psychologie psa*. 2., rozš. vyd., v Dialogu 1. vyd. Ilustroval Kamil SOPKO. Litvínov: Dialog, 1991 [i.e. 1992]. ISBN 80-85194-26-0. 312s
7. RULC Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Vyd. 1. Praha: CanisTR, 2014. ISBN 978-80-904210-8-0. 764s
8. RŮŽIČKA, Josef. *Pes k obraně osob a ochraně majetku, aneb, Člověče, neboj se, máš-li psa!: rady pro profesionály i všechny majitele psů služebních i neslužebních plemen, jak se nebát o majetek a svoji bezpečnost*. České Budějovice: Dona, 1996. ISBN 80-85463-76-8. 171s

9. Slovník cizích slov: Slova známá & neznámá. Praha: Encyklopedický dům, 1993. ISBN 80-901647-0-6. 251s
10. SOUKUPOVÁ, Iveta. *Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách*. Nový Bydžov: QTest, 2013. ISBN 978-80-260-5627-0.
11. TAYLOR, David, *Váš pes - Všestranný průvodce pro chovatele psů: péče o psy, o jejich zdraví a chování*, Průdy, 1992. ISBN 80-85355-05-1. 287s
12. TAYLOR, David, *Velká kniha o psech*, Vyd. 3., Bratislava: Gemini, 1993. ISBN 80-7161-013-5. 241s

Elektronické zdroje

1. Armáda ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=5090>>
2. Barva na tisk [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/archiv/archiv-2017/v-hermanicich-vycvicili-dalsi-dva-psy-na-vyhledavani-bankovek.html>>
3. Belgický ovčák. [online]. [cit.2020-03-03]. Dostupné z www: <<https://www.webfordog.cz/atlas-psu/belgicky-ovcak/>>
4. Celní správa. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>>
5. Definice pojmu analýza. [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/analýza>>
6. Definice pojmu experiment. [online]. [cit.2020-02-02].Dostupné z www: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Experiment>>
7. Definice pojmu hypotéza. [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/hypoteza-hypothesa>>
8. Definice pojmu komparace. [online] [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Komparace>>
9. Erdelteriér. [online]. *PesWeb*. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www: <<https://www.pesweb.cz/cz/erdelterier>>
10. HZS ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx>>

11. Kategorie služebních psů [online]. Celní správa České republiky. [cit. 2020-03.02]. Dostupné z www: <[https://www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/Výcvikové+zař%C3%ADzen%C3%AD+služebn%C3%AD+kynologie+Celn%C3%AD+správy+ČR+Heřmanice.pdf#search=Kategorie%20služebnich%20psů](https://www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/V%C3%ADcvikov%C3%AD+z%C3%AD%C3%AD+slu%C3%ADbn%C3%AD+kynologie+Celn%C3%AD+spr%C3%ADvy+%C3%AD%C3%AD+He%C3%ADřmanice.pdf#search=Kategorie%20slu%C3%ADzebnych%20ps%C3%AD%C5%A1)>
12. Kynologický atest. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://kzjcr.cz/zkusebni-rady-a-testy/atesty-mv/>>
13. KZJ ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www:< <https://kzjcr.cz>>
14. Plemena. [online]. ČMKU. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www: <<https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159>>
15. Pojem kynologie. [online]. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www: <<https://www.spektrumzdravi.cz/mazlicci/kynologie-zahrnuje-chov-psu-vycvik-i-vystavy-psich-milacku>>
16. Policejní kynologie. [online]. *Policie České republiky*. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q%20=Y2hudW09Mg%3D%3D>>
17. Policie České republiky [online]. © 2020 Policie ČR. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www:< <https://www.policie.cz/clanek/sprava-zapadoceskeho-kraje-akce-a-projekty-sluzebni-kynologie.aspx>>
18. POLICIE ČR. [online]. *Policie České republiky*. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: < <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>>
19. Příčina požáru. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://www.pozary.cz/clanek/23272-zjistovani-pricin-pozaru-iii-cast-nasazeni-specialistu/>>
20. Rozdělení plemen. [online]. ČMKU. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www: <<https://www.cmku.cz/cz/seznam-plemen-159&zobraz=16>>
21. SIRIUS. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://www.sirius-rescue.cz>
22. Služba cizinecké policie. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>>
23. Sportovní kynologie. ČMKU [online]. ČMKU [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <<https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/sportovni-kynologie-82>>
24. Standardizovaný rozhovor. [online]. [cit. 2020-02-02]. Dostupné z www: <<https://www.google.com/search?biw=982&bih=760&ei=uecdX6TbHYLYkwXU>>

7ZPgDg&q=kvalitativn%C3%AD+v%C3%ADzkum+rozhovor&oq=kvalitativn%C3%AD+v%C3%ADzkum+rozhovor&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQAzICCAAyBggAEBYQHjIGCAAQFhAeMgYIABAWEB4yBggAEBYQHjIGCAAQFhAeMgYIABAWEB46BAGAEec6BwguEEMQkwI6AgguOgQIABBDUNjBAVjEzQFg79IBaABwAXgAgAFfiAG7BZIBATmYAQCgAQGqAQdnd3Mtd2l6wAEB&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwjkm9iI4evqAhUC-aQKHdT2BOwQ4dUDCAs&uact=5#>

25. Statečné psí srdce. [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z www: <http://www.statecnepsisrdce.cz>
26. SZBK ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: https://www.zachranari.cz/predstaveni-szbc-cr_52.html
27. Šampionáty. [online]. *CMKU*. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z www: https://www.cmku.cz/cz/rady-a-predpisy-cmku-152#k_27
28. USAR. [online]. *USAR odřad*. [cit. 2020-02-18] Dostupné z www: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19> >
29. Užítí psů. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D> >
30. Vězeňská služba ČR. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/novinky/sluzebni-kynologie/> >
31. Záchranářská kynologie [online]. *Usar* [cit. 2020- 02-02]. Dostupné z: www: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=221>>
32. Zkušební řád. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://k9rescue.cz/mezinarodni-zkusebni-rad/iro/>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě § 1 odst. 1, 2. [online]. [cit: 03-03-020]. Dostupný z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>
2. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému § 1, 2. [online]. [cit: 03-03-020]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-23>
3. ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. [online]. [cit.2020-02-02]. Dostupné z www: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-predpisy-predpisy.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

4. ČESKO . Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. § 1, § 2. [online]. [cit.2020-02-02]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
5. ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů.[online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=326&r=1999>
6. ČESKO. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <http://zakony-online.cz/?s87&q87=all>
7. ČESKO. Zákon č. 157/2013 Sb., o vězeňské službě. [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2019/08/555_1992_platne_zneni.pdf
8. ČESKO. zák. č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. [online]. [cit.2020-03-03]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>
9. ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. [online].[cit. 2020-03-02]. Dostupné z www: <https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novy-zakon-o-hasickem-zachrannem-sboru>

Seznam zkratk

AČR – Armáda České republiky

ČMKU – Českomoravská kynologická unie

FCI – Mezinárodní kynologická federace

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

IRO – Mezinárodní záchranná kynologická organizace

IZS – Integrovaný záchranný systém

KZJ ČR – Kynologická záchranná jednotka České republiky

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MV – GŘ – Ministerstvo vnitra – generální ředitelství

NATO – Severoatlantická aliance

OKK – Odborná kynologická komise

SZBK ČR – Svaz záchranných brigád kynologů České republiky

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

Přílohy

Příloha č.1 – Cambellův test

1. Test potřeby sociální komunikace

Bude pes družný?

Posadíme štěně doprostřed zvoleného prostoru, vzdálíme se od něho několik metrů a sedneme si do dřepu proti němu. Tleskneme (mírně) a pozorně sledujeme, jak bude reagovat. Údaje si zaznamenáváme do vytvořené tabulky

Pokud k nám štěně přiběhne s ocáskem vztyčeným nahoru, snaží se na vás vyskočit a třeba nám i okusuje ruce, zakroužkujeme v testu písmeno **A**. Snadno k nám přilne.

Blíží-li se k nám bez zaváhání a má při tom zvednutý ocásek, zapíšeme **B**. Prokazuje smysl pro družnost, důvěřuje nám a je ochotno nás následovat.

Jestliže se k vám blíží s ocáskem staženým dolů nebo mezi nožkama, poznamenejme písmeno **C**. Chybí mu sebevědomí a také důvěra.

Zamíří-li k nám váhavě, zapíšeme **D**. Má sklon k nezávislosti.

Zůstane-li na místě, píšeme **E**. Projevuje zřetelnější nezávislost nebo to je pasivnější jedinec.

2. Test schopnosti vás následovat

Vstaneme a pomalu se od štěněte vzdalujeme.

Pokud nás následuje, vrtí ocasem a dokonce se snaží zakousnout do boty - píšeme **A**. Už teď je nám oddaný. Je srozuměno s tím, že jsme od této chvíle pánem.

Klidně nás následuje - píšeme **B**. Pes nám důvěřuje, je ochoten nás přijmout.

Jde za námi bez valného nadšení. Píšeme **C**. Projevuje jistou zdrženlivost v ochotě nás následovat.

Následuje nás, trochu váhá, ocásek má dole = **D**. Má vrozenou jistou nezávislost, jeho výchova bude muset být značně důsledná.

Zůstává na místě nebo zamíří jiným směrem - zapíšeme **E**. Projevuje nezávislost, jeho budoucí výchova bude velice obtížná. (V tomto případě se může stát, že si nevšiml, jak se vzdalujeme, měli bychom test zopakovat. Pokud bude výsledek stejný, máme před sebou bezpochyby jedince značně nesoustředěného, kterého nebude jednoduché vychovat.)

3. Test podřízenosti

Položíme štěně na záda, packami vzhůru, a chvilku ho přidržíme, rukou lehce stlačujeme na hrudník.

Je známo, že psi sami mezi sebou prokazují svou podřízenost právě tak, že odhalí břicho. Stejně se zachová poražený soupeř v souboji, dává tímto najevo, že přijímá nadřazenost vítěze.

Štěně se velmi brání, dokonce se snaží nás kousnout. Píšeme písmeno **A**. Máme před sebou silného jedince, s nímž nemusí vše probíhat snadno.

Pes se zmítá, snaží se uniknout z našeho sevření. Písmeno **B**. Jedná se o vyhraněného jedince, který by měl mít rozhodného a důsledného pána.

Štěně se kroutí a vrtí, chce se vysmeknout, ale pak se podřídí. Zaznamenáme **C**. U tohoto psa bude třeba větší trpělivosti a max. důslednosti.

Štěně si to od nás nechá líbit, možná nám začne i olizovat ruce. Píšeme **D**. Tento pes má klidnou povahu a výcvik s ním bude snadný.

4. Test dominance (nadřazenosti)

Otočíme psa břichem k zemi a jedním prstem ho hladíme od vrcholku hlavy k ocasu. Tento test umožní určit stupeň podřízenosti štěněte.

Je nespokojený, snaží se nás kousnout. Písmeno **A**. Nebude zcela jednoduché ho vychovat a bude mít sklony k toulání.

Zlobí se, protestuje, pokouší se packou oddálit ruku. Písmeno **B**. Je to jedinec, kterému budeme muset doslova vnutit svoji vůli.

Trochu se brání, ale pak se pokusí nám olíznout ruce. Píšeme **C**. Projevuje se jako vcelku nezávislý jedinec.

Otočí se na hřbet a olizuje vám ruce. Zaznamenáme **D**. Už nyní částečně přijímá naši nadřazenost.

Nereaguje = písmeno **E**. Je to poddajný jedinec, bude se snadno vychovávat.

5. Test hrdosti - test dominance ve zdvihu

Zvedneme psa tak, že leží na břichu - na našich dlaních, ruce máme spojené prsty. Psí nohy jsou ve vzduchu bez opory. Takto setrváme zhruba 30 vteřin, což je pro psa velmi nepříjemná situace.

Brání se velmi, kouše kolem sebe, vrčí. Píšeme **A**. S tímto psem bychom pravděpodobně měli problémy.

Brání se značně. Zaznamenáme **B**. Bude třeba přísnost.

Pokouší se vymanit z nevýhodné pozice, neprojevuje se však při tom útočně. Písmeno - **C**. Při výcviku se u něho můžeme setkat s projevy nedůvěry.

Vůbec se nebrání. Píšeme **D**. Toto je pes, který nám bude oddaný.

Jakmile provedeme tyto testy (každý trvá asi třicet vteřin), pohladíme psa, pochválíme, a teprve potom ho vrátíme jeho matce. Nyní můžeme začít analyzovat výsledky.

Převaha písmena A - tento jedinec je hůře ovladatelný, nerad se podřizuje a má sklony k agresivitě. Vyžaduje přísného a důsledného pána. Nedoporučuje se k malým dětem, ani starším osobám.

Dvakrát až třikrát písmena A a B - štěně nelze doporučit rodinám s menšími dětmi a ke starším lidem. Pokud se ale jeho pánem stane člověk, který umí prosadit svou vůli, může ze psa vyrůst výborný hlídač.

Převaha písmena B -temperamentní jedinec, má sklon k nadřazenosti. Při dobrém vedení je schopen být v určitých disciplínách přeborníkem. Přesto bychom měli z jeho blízkosti vyloučit malé děti.

Převaha písmena C - štěně, které se dobře přizpůsobuje každé situaci, každé rodině, včetně dětí i starších lidí.

Dvakrát či třikrát písmeno D s jedním či více E - poddajný jedinec, který se rád podřídí. To ale neznamená, že jde o ideálního psa. Může být i nesoustředěný až apatický. Hrozí, že by mohl patřit k těm, co neustále vyžadují hlazení a pozornost jako takovou, protože jim chybí dostatečné sebevědomí. Je vhodný pro osamělou osobu.

Převaha písmen D s písmenem E v testu dominance - pes, jehož socializace se nemusí obejít bez potíží a může vyžadovat velice zodpovědný

výcvik. Pokud toto štěně získalo navíc **písmena A nebo B**, mohlo by se později projevovat agresivně. Pokud se **písmeno E v 5. testu** kombinuje spíše s **písmenem C a D**, útočnost se může proměnit v přehnanou bázlivost.

Příloha č.2: Vybavení psordova

Příloha č. 3
k Pokynu GR HZS ČR č. 41/2012

Vybavení psordova

Pol. číslo	Název materiálu	ks/pár	Upřesnění – poznámky
<i>Vybavení psordova</i>			
1.	zásahový oděv	1	např. ZÁCHRANÁŘ II s nápisem na suchý zip „KYNOLÓG HZS ČR“ zaměnitelným s nápisem „CZECH REPUBLIC“
2.	zásahová obuv	1	minimálně kotníková nebo vyšší s Gore-tex membránou
3.	pracovní rukavice	1	
4.	chirurgické rukavice	3	nesterilní
5.	ochranná přilba	1	lezecká, např. PETZL ECRIN ST.
6.	čelová svítlna + náhradní zdroje	1	např. PETZL DUO s kombinací žárovka-led diody
7.	brýle s čirým sklem	1	ochrana zraku proti prachu
8.	respirátor	2	s výdechovým ventilem
9.	batoh	1	na veškeré věci psordova
10.	ledvinka		na drobné věci do terénu
11.	osobní lékárníčka	1	např. MOTO-lékárnička (vybavená obvazem, dezinfekcí, škrtidlem, rychloobvazem a rouškou pro dýchání z úst do úst)
12.	pracovní stejnokroj II	1	
13.	nůž	1	s pevnou čepelí a pouzdrém
14.	píšťalka	1	kovová
15.	lavinová šňůra 20 m	1	REEP šňůra průměr 6-7 mm
16.	svetr – fleecová bunda	1	pro chladnější období
17.	kukla – nomexová	1	pro chladnější období
18.	lezecké minimum	1	zachycovací postroj, karabina se zámkem a pojistkou - 2 ks + 1 ocelová, slaňovací prostředek, smyčky k lanovým svěrám - 1 souprava, lanová smyčka (1-2 m), textilní smyčky - min. 2 ks
<i>Vybavení pro psa</i>			
1.	přepavní bedna na psa	1	schválená pro leteckou přepravu dle IATA
2.	vodítko + obojek na psa	2	
3.	stopovací vodítko	1	
4.	láhev na vodu pro psa	1	
5.	miska pro psa	1	
6.	náhubek pro psa	1	
7.	návleky /botičky/ pro psa	2	pro případ zranění apod.
8.	slaňovací postroj pro psa	1	
9.	karabina se zámkem a pojistkou	1	
10.	čisticí prostředky pro psa	1 sada	kartáč + hřeben
11.	krmení pro psa	1 den	

**Rozšířené vybavení psovoda
předurčeného pro zapojení do mezinárodních záchranných operací**

Pol. číslo	Název materiálu	ks/pár	Upřesnění – poznámky
<i>Vybavení psovoda</i>			
1.	brýle sluneční s UV filtrem	1	ochrana zraku proti slunci
2.	termoizolační folie	1	
3.	náhradní zásahová obuv	1	
4.	termoska na tekutiny	1	nerezová
5.	nepromokavý obal na doklady	1	
6.	chemické světlo	3	bílé na 12 hodin
7.	zahřívací chemické polštářky	3	pro chladnější období
8.	spodní termoprádlo	1	pro chladnější období
9.	jídelní nádoby	1	doporučen nerez /ešus, hrnek, příbor/
10.	spací pytel	1	komfort -5 až -8 °C
11.	karimatka	1	
12.	stan – kopule	1	pro 2-3 osoby (člověk + pes)
<i>Vybavení pro psa</i>			
1.	obal na bednu na psa	1	nepromokavý
2.	krmení pro psa		na 10 dní + 5 kg rezerva

Příloha č.3 – Otázky položené při rozhovorech

Jméno, příjmení:

Pracovní zařazení (pozice):

Pracoviště (organizace) v níž působíte:

1. Co obnáší náplň Vaší práce (služebního kynologa)?
2. Jaké preference máte v otázce psího plemene?
3. Zajímáte se o současnou kynologii i mimo Váš obor? Případně o co konkrétně?
4. Kolik hodin týdně věnujete výcviku?
5. Je něco, co byste zlepšil v otázce kynologie ve Vašem oboru?
6. Vnímáte rozdíl mezi naší a zahraniční kynologií? (rozveďte, prosím)
7. Podělíte se o příhodu, v které se ukázala nenahraditelnost služebního psa?
8. Jsou podle Vás dostatečně využíváni záchranářští kynologové v praktických pátracích akcích? (rozveďte, prosím)
9. Kolik let se věnujete výcviku psů?
10. Kolik let je psovi s kterým pracujete?